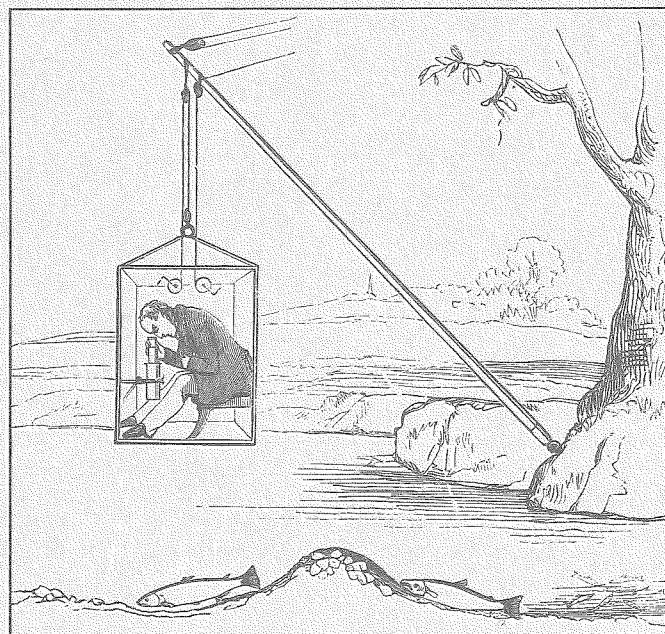

Information från

SÖTVATTENS- LABORATORIET

Drottningholm

FILIP TRYBOM

Undersökningar rörande fisket i Westerbottens
Lappmarker sommaren 1879.

UNDERSÖKNINGAR RÖRANDE FISKET I WESTERBOTTENS LAPPMARKER SOMMAREN 1879

Filip Trybom

FÖRORD AV GUNNAR SVÄRDSON	2
UME ELFVEN FRÅN KATTISAVAN TILL JUKTAÅNS INFLÖDE VID ÅSKILJE	3
STORA BADSTUTRÄSK	6
SKIRTRÄSK	7
UME ELFVEN VID STENSELE	8
STOR UMAN	10
GRATIANSJÖN	18
LAJSANSJÖARNE	25
MALGOMAJ	27
WOLGSJÖN	29
ÅNGERMANELFVEN VID ÅSELE	32
STOR LÖJDASJÖN	34

FÖRORD

Filip Trybom föddes i Fivelstad, Östergötland den 24 december 1850 och dog i Stockholm den 15 februari 1913. Han är en av den svenska fiskeribiologins förgrundsgestalter.

Hans akademiska studier i Uppsala avslutades med en licentiatexamen 1882 men han blev hedersdoktor där vid Linnéjubileet 1907. Han var elev till professor Lilljeborg och Tryboms goda kunskaper om särskilt plankton lyser igenom i många av hans skrifter. Han var också en framstående entomolog, kännare av de systematiskt svåra tripsarna, och länge sekreterare i Entomologiska föreningen.

Trybom var en berest man. 1876 deltog han, som entomolog, i A.E. Norden-skiölds s.k. Jenisejexpedition, 1877 i Sandebergs expedition till Kola-halvön, 1879 var han ombord på kanonbåten Gunhild på havsundersökningar i Skagerack, Kattegatt och Östersjön. 1881 gjorde han en studieresa till bl.a. Holland och Tyskland, han deltog i fiskeriutställningarna i Berlin 1880 och London 1883. Större delen av åren 1885 och 1886 vistades Trybom i Nordamerika. Där studerade han främst fiskodling och han bevittnade den omtalade överföringen av shad (*Alosa sapidissima*) från Atlanten till Stilla Havet.

Han blev fiskeritjänsteman, närmare bestämt t.f. fiskeriassistent 1878. År 1885 avancerade han till förste fiskeriassistent. 1903 blev han fiskeriinspektör, d.v.s. administrationens främste talesman. Tjänsten ändrades 1908 till byråchef vid lantbruksstyrelsens fiskeribyrå, på vilken post Trybom kvarstod till sin förtidiga död i hjärtinfarkt.

Tryboms viktigaste insatser låg inom havsfisket, där han var medlem av hydrografisk-biologiska kommissionen, d.v.s. havsfiskelaboratoriets tidigare huvudman. Det var Trybom som låg bakom byggandet av den första "Eystrasalt". Västkustfisket och sillproblem har han belyst i en rad skrifter.

Hans insatser för sötvattensfisket är också viktiga. Han skrev artiklar om både kräftor och ål, stimulerade till ökad utsättning av ålyngel samtidigt som han blev den som beskrev de mest ödesdigra resultaten av ålens härjningar bland kräftorna i övre Emån. I boken Fiskevård och Fiskodling, 1893, var han ännu förespråkare för ålinsättningar även i kräftvatten. Han var den som beskrev den första lokalen för vårsiklöja (Stora Hålsjön vid Seglora).

Det manuskript, som härmed för första gången publiceras, har varit känt från fiskeristyrelsens arkiv och det har citerats i skrifter i vattenmål. Det utgör en redogörelse för Tryboms första resa som fiskeriassistent. En mer bearbetad redogörelse för samma resa, betitlad "Iakttagelser om fisket i Ume-lappmarker" publicerades i Nordisk Aarskrift for Fiskeri, Årg. 1 (1883):281-324. Innehållet är givetvis principiellt detsamma som i föreliggande uppsats men den som intresserar sig för primäruppgifter rörande övre Umeålvens sjöar bör läsa bägge skrifterna. Så olika är nämligen de två versionerna.

Betydelsefullt för framtiden blev Tryboms konstaterande att fallet vid Forsmark, mellan Umnässjön (som han kallar Gratiansjön) och Gardiken, utgjorde spridningsgräns för fyra fiskarter: sik, harr, gädda och lake. Abborre däremot fanns även uppströms fallet. Trybom, som i Storuman imponerats av rödingarna och den rika förekomsten av sik, föreställde sig att siken skulle trivas i Gardiken och sjöarna uppströms och kunna utgöra föda åt rödingen. Han rekommenderar en uppflyttning av siken.

År 1924 genomförde fiskerikonsulent Fabian Olofsson just denna inplantering av sik i övre Umeälven, enligt uppgift på uppmaning av befolkningen. Denne hade i sin tur kanske haft Tryboms rekommendation i gott minne. Redan på 1930-talet kunde Fabians bror, fiskeriintendenten Ossian Olofsson, på sina resor i området, omtalade i hans minnesanteckningar, höra hur negativt befolkningen nu upplevde rödingens försvinnande efter sikens hastiga ökning. I nutiden dominerar siken ända upp till Övre Björkvattnet- respektive Laisan-Västansjön.

När man bedömer en gångens tids fiskevårdsåtgärder skall man akta sig för att vara efterklok. Visserligen var rödingens försvinnande oväntat i övre Umeälven - hade man vetat vad som skulle hända hade överföringen säkerligen icke ägt rum - men den högre avkastning i fiskkött per hektar, som siken ger, var på den tiden av stor betydelse.

Det är allvarligare när siken fortfarande, i vår tid, tillåts slå ut röding (och delvis även öringen) i ständigt nya vatten. Våra efterkommande torde bli strängare i sina omdömen än vi kan vara gentemot Tryboms missstag på hans första långa resa som 29-årig fiskeritjänsteman.

Gunnar Svärdson

Då det var tydligt, att jag här på den anslagna tiden blott skulle hinna besöka en del af området's sjöar och vattendrag, föresatte jag mig från början att följa Ume elfven upp till Stor Uman samt att derifrån gå öfver till de betydliga sjöarna Wåjmsjön och Malgomajsjön, hvilka afbördade sitt vatten direkt eller indirekt genom Ångermanelfven. Sistnämnda elf skulle jag lemna vid Åsele för att återresa till Umeå. Under vägen skulle jag besöka så många af de mindre sjöarna, som omständigheterna medgafvo. Emellertid kom jag sedan att något förändra min resplan. Från Stor Uman är det jmförelsevis lätt att utefter Ume elfven komma vidare upp till Tärna socken med dess talrika sjöar. Wisseligen träffas i dessa med få undantag icke någon annan fisk än röding och "börting", men af dem fiskas rätt mycket, och då fiskets vikt för befolkningen tilltager, i samma mån som åkerbrukets blir mindre, d.v.s. ju längre man kommer upp mot fjälltrakterna, beslöt jag mig för att utsträcka mina undersökningar till Tärna. Der skulle, sade man, under hårdåren folket omöjligen kunnat draga sig fram, fisket för utan. När vintern deruppe led mot sitt slut, voro alla lifsförnödenheter, bland hvilka fisken ingick såsom en viktig del, i det allra närmaste uttömda. Men när våren kom, och isen smalt, då var den värsta faran för hungersnöd öfverstånden, ty då kunde man ur sjöarna hemta en kraftig näring i riklig mängd.

En bland orsakerna, hvarföre jag utsträckte min resa till Tärna var också den, att i det af A. Orstadius till Konungens Befallningshafvande i Westerbottens län inlemnade utlåtande om fisket i detta läns lappmarker säges, "att han inom Tärna samt öfre Stensele och Sorsele socknar vore allt för litet lokalkunnig för att om dessa trakters fiske kunna yttra sig.

Tillföljd af resan till Tärna hann jag ej besöka Wåjmsjön. Vid min återkomst till Stensele begaf jag mig nästan direkt till Wolg- och Malgomajsjöarne i Wilhelmina socken.

De undersökta vattnena nämnas här i den ordning, jag dem besökte.

UMEELFVEN FRÅN KATTISAVAN TILL JUKTAÅNS INFLÖDE VID ÅSKILJE

Mellan nämnda ställen är afståndet 2.3 mil. Bland de rätt talrika forsarne i denna del af elfven är Tåskforsen[†] mellan Rusele och Pansele den stridaste. Det var i början af Aug. förenadt med betydlig ansträngning att draga båten häruppför. Forsen är ungefär 400 fot lång samt omkring 100 fot bred. På ett ställe straxt nedanför Rusele är elfven äfven lika smal, men h.ö.d., t.ex. vid Pansele, är hon deremot betydligt utvidgad och flyter jmförelsevis sakta.

[†] Om elfvens djup, bottens beskaffenhet o.s.v. härstädes må hänvisas till uppsatsen om barkaflagringsen på botten af vissa af Westerbottens elfvar.

Stränderna äro skogbevuxna, låga, steniga eller, på ett och annat ställe, sandiga. Ute i vattnet äro de långgrunda. Till hvad i den nyss omtalade uppsatsen blifvit sagdt om botten beskaffenhet härstädes må nämnas, att såväl större som mindre stenar, ju, på åtskilliga ställen äfven gruset och sanden på botten äro tätt öfverdragna af gråbruna trådalger, detta äfven i rätt stark ström. Då dessa alger ofta täcka botten på stora sträckor, är det antagligt, att de laxartade fiskarnes lekplatser härigenom ej obetydligt inskränkas, men deremot har såväl lax- som annat fiskyngel på dessa algbevuxna ställen en rikare tillgång på näring[†]. Elfven är här för öfrigt ingalunda rik på vattenväxter och liksom strömmande vatten i allmänhet ej heller på entomostraceer.

Wattnet är liksom öfver allt i elfven klart; dock i närheten af en och annan bäckmynning, t.ex. vid Pansele, något brunaktigt.

Om tiden för elfvens beläggning af och befrielse från is hänvisas till hithörande Tabell A. Tabell B upptager de förekommande fiskarternas relativa talrikhet, Tabell C deras lektider.

I denna del af Ume elfven bedrifves icke något fiske i större skala. Man fiskar för tillfälligt behof. Till vintern brukar man insalta blott helt obetydligt.

Der elfven är bred och spak, såsom vid Pansele, är sik den fisk, som mest fångas, eljest "börting"^{††}.

Siken tages hufvudsakligast med not och mest på våren till 14 dagar efter Midsommar, men dock äfven rätt mycket under lektiden, ifall elfven, såsom ofta händer, då går öppen. Att få sikar på 3 à 4 skålpunds vigt är rätt vanligt, och man fångar stundom dem, som väga 7. Siken anses vara fetast i Augusti. Han leker på 4 à 12 fots djup, helst på grusbotten. Man talar här också om "asp" men kan "ej säkert" skilja den från annan sik. Hvad man kallar siklöja är utan allt tvifvel icke något annat än sikyngel (jäm- för uppgifterna från Badstuträsk).

Börtingen (laxöringen)^{†††} fångas under hela sommaren och mest på långref, betad med elritsor. Vanligen når han en vigt af 2, 3 eller 4 skålpund men går stundom till 12 eller 14. Stenbit kallar man mindre och yngre fiskar och säger om dem, att de hafva hvitare kött.

[†] Ettårigt forellyngel syntes på grundare algbevuxna platser i stort antal tillsammans med elritsan.

^{††} Vid Lycksele fiskas numera blott obetydligt i elfven. Man brukar der om sommaren köpa gädda och abborre från Lycksträsket. I detta är fisket rätt lönande på försommaren, men efter slåtterns början fångar man blott sin s.k. helgfisk på Lördagarne.

^{†††} Börting är öfver allt i dessa Lappmarker benämningar på forellen eller laxöringen (*Salmo eriox* L.); ett- eller tvåårig kallas den dock äfven mycket ofta stenbit.

Elritsan förekommer i mycket stora massor; synnerligast samlar den sig under leken tidigt på våren i bäckmynningar och på andra grundare ställen.

Harren väger ej sällan 3 skålpund och fås stundom i temligen stort antal i notarne.

Laken väger vanligen 2 à 4 skålpund; gäddan 4 à 5.

Mörten är här och sedan öfver allt uppåt i Ume elfven sällsynt; den man någon gång lyckas fånga antages hafva kommit ned genom bäckarne från närliggande sjöar. Aborren fångas blott sällan i något betydligare antal.

De notar, som här begagnas äro af två slag. Somliga äro 180 till 240 fot långa och 12 à 15 fot djupa samt hafva 1,3 eller 1,5 d.tums maskstolpar. Dessa sakna kil. De äro förfärdigade af grof, två- eller trespunnen lintråd och färgas oftast med albark. Flarnen äro gjorda af hoprullad näfver, telnarne af tagel. En sådan not uppgafs kosta 40 till 50 kronor.

Det andra slaget af notar, som brukas, der man har landvarp, hafva en längd af 360 samt ett djup af 8 eller 9 fot. Kilens längd är lika med notens största djup. Maskstolparne äro 0,8 eller 0,7 d.tum ute på notens armar men blott 0.5 d.tum i kilen. Materialet är detsamma som i nyss beskrifna notar. Inhalningstågen, af granrot, hålla 180 fot i längd.

Vid Åskilje funnos 3, vid Kattisavan 11 notar; 8 af de sistnämnda skola dock nästan uteslutande begagnas vid Rusträsket.

Nät finnas i temligen stort antal, mest vid Kattisavan, men man sade sig nu mera ej ofta begagna dem. De äro vanligen 240 till 300 fot långa, 3 fot djupa och hafva 1 d.tums maskstolpar af fint, tvåtvunnet lingarn.

STORA BADSTUTRÄSK

Tiden tillät mig icke att här göra några noggranna undersökningar; hvad jag hade tillfälle att iakttaga, anföres dock i korthet.

Sjön är omkring 1/4 mil lång samt 1/8 mil bred och får tillflöde genom bäckar från Skirträsk samt från Lilla Badstuträsk och dermed i sammanhang stående sjöar. Afloppet är genom Badstuträskbäcken till Juktaån.

Stränderna äro mest låga. Grunda vikar förekomma i temligen stor utsträckning.

Vattnet är rätt klart.

Skillnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet uppgifves vara 8 fot.

Sikfisket är rätt indrägtigt, men man sade att "siklöjefisket" skulle vara det viktigaste, och man framhöll med ifver, huru viktigt det skulle vara för dem, som fiskade i sjön, att äfven framdeles, då en fiskestadga

komme till stånd, få behålla de trångmaskiga notar, med hvilka den s.k. siklöjan nu fångades. Det blef derföre min hufvuduppgift härstädes att utröna, om verkliga siklöjor förekommo. Emellertid kunde man ej i min närvaro fånga några "siklöjor", men genom Herr Rådströms i Stensele försorg har jag efter min hemkomst fått mig s.k. siklöjor från Stora Badstuträsk tillsända, och dessa voro allesammans icke något annat än ungar af *Coregonus wartmanni* Bl. af följande storlek:

Längd	Största omkrets
3,5 d.tum	1,5 d.tum
3,5 "	1,4 "
3,3 "	1,3 "
3,3 "	1,5 "
3,4 "	1,5 "
3,2 "	1,3 "
3,6 "	1,5 "

Generationsorganen voro ej hos något af dessa 7 exemplar mera utvecklade än hos sikyngel i allmänhet af samma storlek.

Då dessa blifvit lemnade såsom prof från Stora Badstuträsk på den siklöja, som der förekommer, och då man äfven på andra ställen i Lycksele och Åsele Lappmarker brukar anse sikyngel för siklöja, är det ingalunda antagligt, att verklig siklöja (*Coregonus albula* L.) förekommer i Stora Badstuträsk.

Småsiken eller sikynglet af den här beskrifna storleken går i stim nästan hela sommaren. Den fångas dock mest "straxt efter Ersmessa" d.v.s. i slutet af Maj eller början af Juni, straxt efter isens bortgång, samt på hösten i slutet af September och början af Oktober. Man fiskar då ej blott för tillfälligt behof utan äfven för insaltning. Detta fiske bedrifves mest med not af 216 till 240 fots längd och 9 fots djup. Maskstolparne äro på armarne 0,9 à 0,8, i kilen 0,5 à 0,4 d.tum. Man uppgaf, att 10 sådana notar skola finnas i byn Badstuträsk jemte 3 kolknotar (= notar utan kil) lika dem från Åskilje förut beskrifna. Siklöjenotarne, såsom man här kallar de 10 kilnotarne, anses stå i ett värde af 100 kronor. Till material och dragtågens längd öfverstämman de med Åskiljenotarne.

För fångst af större sik använder man utom kolknotarne äfven ett antal nät af olika längd samt 3 à 4 fots djup och med 1,5 d.tums maskstolpar. Gädd- och abornnäten hafva 1 d.tums maskstolpar. En åboe hade nyligen skaffat sig 20 nät af tretvunnet, fint bomullsgarn, 6 fot djupa, omkring 200 fot långa samt med 0,8 d.tums maskstolpar.

SKIRTRÄSK

Skirträsk som passeras på vägen från Stora Badstuträsk till Stensele, är något mindre än sistnämnda sjö och har synnerligen klart vatten. Man uppgaf, att djupet skulle vara mycket stort. Jag mätte 100 fot ungefär mitt på sjön.

Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet är här helt ringa, föga mer än 1 fot.

Stränderna äro högre och mera steniga och bergiga än vid Stora Badstuträsk.

Äfven Skirträsk är rätt fiskrikt. Den "siklöja"⁺ d.v.s. det sikyngel, som här fångas, är större än den från Badstuträsk.

Siken blir här betydligt stor; man har fångat den, som vägt ända till 11 skålpund.

På senare åren har man fått upp en och annan "haklax"⁺⁺ på hösten, som vägt 10 à 12 skålpund. Att forellen eller "börtingen" i en så liten sjö, utan annat än högst obetydliga till- och aflopp, når en sådan storlek, är eljest mycket ovanligt.

UME ELFVEN VID STENSELE

Det lugnvatten eller sel, vid hvilket Stensele kyrkoby är belägen, är omkring 1/2 mil långt och har en rätt betydlig bredd. Både ofvan- och nedanför finnas strida forsar, uppför hvilka man icke ens vid lågt vattenstånd kan komma med båt.

Stränderna äro merendels låga, steniga eller sandiga och i vattnet långgrunda.

Botten är inåt stränderna stenig; utåt består den af grus, sand eller lera med spridda större stenar. På åtskilliga ställen är det dock så fritt från sten, att man kan draga not, men landvarp finnas blott få.

I allmänhet är selet grundt. Det största djupet steg nu (den 10 Augusti) till 14 och 16 fot. Straxt före vårfloden skall här vara ännu 3 à 4 fot grundare. I Augusti var strömmens styrka temligen obetydlig, men skall vid flodtiderna vara rätt stark. Vårfloden inträffar i slutet af Maj eller början af Juni. Vattnet stiger då omkring 6 fot. Midsommarfloden kommer vanligen i senare hälften af Juni och räcker omkring 14 dagar. Under den stiger vattnet dubbelt så högt som under vårfloden, d.v.s. omkring 12 fot öfver den nivå, elfven har straxt före sistnämnda flod⁺⁺⁺.

⁺ Genom Herr Rådström i Stensele har jag fått mig tvänne s.k. siklöjor från Skirträsk tillsända. Äfven dessa fiskar voro icke något annat än yngre exemplar af *Coregonus wartmanni* Bl. ♂ i lekdrägt, omkring 7 d.tum långa samt omkring 3 d.tum i största omkrets.

⁺⁺ *Salmo eriox* L. ♂ i lekdrägt.

⁺⁺⁺ I Långselet, närmaste sel nedanför, är dock skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet blott 3 à 4 fot. Forsen närmast nedför Stenselet är delvis stängd af holmar; härpå beror det, att vattnet i detta sel vid flödera stiger så högt.

Äfven här anmärkte man såsom ett mycket egendomligt förhållande, att de båda elfflödena i år sammanfallit till ett.

Wattnet är klart liksom öfver allt i elfven.

Både entomostraceer och andra lägre djur samt vattenväxter förekomma här i något större mängd än längre nedåt.

Stenselet är ganska fiskrikt. Siken är den fisk hvaraf man gör den största fångsten. Han når en vigt af 7 skålpund, men den mesta, som tages upp, väger dock blott 1 till 3 skålpund. För 5 år sedan fångades i September månad, således före leken, 2 tunnor sik, hvaraf de flesta vägde 4 skålpund, i ett enda notvarp. Han fångas mest på hösten i September och Oktober samt på våren omedelbart före och vid början af vårfloden, "då wattnet grumlas". Under leken fiskas han med nät men då i betydligt mindre antal. Siken leker alltid på vissa bestämda platser med något stenig botten samt 6 till 10 fots djup, aldrig i starkare ström. Han samlas i stim vid hvarje tillfälle, då elfven börjar stiga, dock mest på hösten och detta redan temligen långt före lektiden. I Augusti är han fetast; derefter magrar han allt mer af under höstmånaderna. Ynglet kallas äfven här ofta "löja" eller "løj", men eljest brukar man ej här tala om mer än en slags sik. Stor Umans s.k. "asp"[†] förekommer ej.

Börtingen är näst siken den för befolkningen viktigaste fisken härstädes. Man fångar honom mest på långref men dock äfven med nät. Refven betas med sikyngel. Öfver 7 à 8 skålpunds vigt skall den ej nå; vanligast är att få dem, som väga 1 till 3 skålpund. Han leker liksom lax i allmänhet, på grus- eller grof sandbotten på högst 6, vanligen dock blott 1 eller ett par fots djup, alltid i något så när stark ström. På näten går börtingen lika väl om dagarne som under nätterna, ty "han är oförsigtig och sträfvor oftast omkring". Småbörting, som hufvudsakligast uppehåller sig i bäckar, kallar man äfven här stenbit, och man säger om den, att han är ljusare i köttet än börtingen. Emellertid kan man, som naturligt är, ej uppgifva några bestämda skiljetecken mellan stenbit och börting.

Harren är också föremål för ett rätt gifvande fiske. På sommaren, då han vistas i och vid forsarne, metas han med konstgjorda flugor; mot hösten fångas han med nät i mindre strömmande vatten. Straxt efter islossningen får man den i not. Harrens vigt är vanligen 1 till 3, någon gång 5 skålpund. Liksom siken har han sina vissa bestämda lekplatser, grunda ställen med grus- eller stenbotten. Skulle vattenståndet under lektiden vara mer än vanligt högt, öfverger han i alla fall inte dessa platser. Det händer derföre högst sällan, att harrens rom liksom gäddans vid flodens fallande kommer på det torra och förgås.

De gäddor, som uppfiskas här, väga vanligen från 2 till 10 skålpund och äro i allmänhet af en ljus färg. Gäddan är fetast på våren straxt före leken. Sina lekplatser väljer hon in mot land bland ris, vide och grästufvor.

[†] Om Stor Umans s.k. asp se längre fram

Aborrens vanliga vigt är 1/2 till 1 skålpund; öfver 2 1/2 tror man ej att han härstädes når. Tillsammans i stim håller han sig mest mot hösten samt på sommaren omedelbart efter lekens slut. Fetast är han i Augusti. Leken förrättar han på grundt vatten bland ris, stenar o.s.v. Aborren och laken sägas vara med i alla fisklekar för att sluka rom. De lakar, man fångar under sikens och börtingens lektider, hafva åtminstone magen full af dessa fiskars rom.

Laken är dock hvarken talrik heller stor; vanligen når han ej upp till 2 skålpunds vigt. Till lekplatser väljer han stengrund.

Man antager äfven här, att de få och alltid små mörtar, man stundom kan fånga, kommit ned till elfven från någon af småsjöarne i grannskapet.

Elritsan är synnerligen talrik. Hon leker mest på klapperstensbotten i grunda bäckmynningar.

I Stensele kyrkoby funnos 6 notar. Fem af dessa höllo i längd omkring 240 fot samt voro försedda med 180 fots inhalningståg; den sjette var dubbelt så lång och försedd med dubbelt så långa tåg. De mindre notarne[†] hade 12 fot långa kilar och 12 fots djup på midten. Den stora notens maskstolpar voro på armarne 1,4 till 0,8, på öfvergången till kilen 0,6 samt i denna 0,4 d.tum. Två af de mindre hade ännu trängre maskor i kilen. Alla voro af tvåtvunnen grof lintråd och hade som vanligt tåg af granrot.

De 115 stycken siknät, som funnos i Stensele by voro alla omkring 120 fot långa, 5 å 6 fot djupa, hade 1,5 eller 1,6 d.tums maskstolpar samt voro bundna af fin, tvåtvunnen lintråd. Telnarna voro af tagel eller på några nät af granrot. Det senare slaget, förfärdigade af Lappar, äro alldeles lika de kasttömmar med hvilka renarna bruka infångas. En 120 fot lång sådan teln af utmärkt beskaffenhet kostade 1,40 kronor. En medelgrof sort af dessa granrotstelnar, som begagnas till not, kostar 3 kronor för samma längd, och de, som äro tillräckligt grofva till nottåg, uppgåfvos kosta 5 å 6 kronor för 180 fot. Det bästa nottågsvirket skall fås från Arjeploug.

Siknäten kostar 10 kronor stycket. Börtingsnäten hålla 90 fot i längd, 4 i djup och hafva 1 d.tums maskstolpar samt äro för öfrigt i det närmaste af samma beskaffenhet som siknäten. Femtio sådana funnos i byn. De kosta 8 kronor stycket. Dessutom har man ett mindre antal gäddnät af tretvunnet gröfre garn och med 2 d.tums maskstolpar.

Utom med not, nät och ref, betad med fisk eller konstgjorda flugor, fiskar man också något med ljuster och drag.

STOR UMAN

Stor Uman dessa Lappmarkers största och viktigaste sjö, har från Luspen till Slussfors en längd af något öfver 6 mil. Bredden är störst ungefär midt på sjön mellan Gaskelougt och Tronnäset. Man skall der hafva mätt en jemn halfmil. Sjöns öfre ända är smalast ofvanför det smala sundet vid

[†] I Barsele längre ned vid elfven funnos 4 notar af samma beskaffenhet som dessa.

Ankarsund torde den icke ens nå $1/8$ mil i bredd. Mot norr bildar Stor Uman den ansenliga Storviken; på södra sidan står han blott genom trånga och grunda sund i förening med vikarne eller om man så vill säga sjöarna Gilleloug, Gaskeioug, Luleloug och Luspsjön. Alla dessa afstängda vikar löpa parallelt med sjelfva Stor Uman, d.v.s. hafva sin största utsträckning i samma riktning som den. Till Luspsjön inkommer man genom flere, till hvar och en af de andra blott genom ett inlopp. Luspsjön och Gaskeiougten äro omkring $1/2$ mil långa samt $1/10$ eller $1/8$ mil breda; de öfriga hade jag ej tillfälle att besöka.

Stor Uman är temligen rik på holmar. I dess nedre del ligga utom några mindre Långholmen, Granholmen, Benholmarne och Luspholmen, af hvilka den sistnämnda är $1/4$ mil lång, om icke mer, och den största af de holmar, som afskilja Luspsjön från sjelfva Stor Uman. Uppåt Ankarsund till må i första hand nämnas Storholmen, som också torde vara omkring $1/4$ mil lång.

Stor Umans stränder äro i allmänhet jemnsluttande eller rent af låga. Ofvan Ankarsund finnas dock på några ställen branta, bergiga strandsluttningar. Nästan öfver allt beklädas de af barrskog, mer eller mindre blandad med björk. I vattnet äro de af olika beskaffenhet, än bråddjupa, än långgrunda och i sistnämnda fall antingen täckta af större eller mindre stenar eller också bestående af sand eller sandblandad dy.

Wäxtligheten i sjön är i allmänhet rätt fattig. Härifrån göra dock åtskilliga platser i den nedre och grundare delen undantag (se längre fram vid beskrifningen på sikens lekplatser).

Stor Uman har med afseende på sina allra närmaste omgifningar ingalunda en fjällsjös natur, men dess vatten är dock klart som i en sådan. Då man t.ex. släpper ned bottenskrapan, ser man den rätt tydligt på omkring 5 famnars djup. För att vara en insjö är den på många ställen ovanligt djup. Vid timmerflottningen sade man sig träffat djup af mellan 300 och 600 fot. Midt utför Långbäck träffade jag, ett stycke ut på sjön, ej botten med 378 fots lina. Omkring 200 fot från land var der 270 fot. I det trånga sundet vid Ankarsund ficks botten på 350 fots djup. Midt uppå sjön, något vester om Storviken, var djupet 135 och 150 fot, men något närmare södra stranden ändå något större. Ungefär $1/3$ af sjöns bredd utför Brassannäset träffades 105 fot, men der hade man sagdt, att ett stort djup skulle finnas. På många andra ställen, der mätningar företogs, vaxlade djupet mellande här uppgifna måtten. Den en knapp fjerdels mil långa "Avan" vid Ankarsund höll 60 à 75 fot i djup. Luspsjöns djup var på de flesta ställen 75, men steg dock äfven till 90 fot. Vid lågt vattenstånd äro inloppen till Gaskeiougten och Gillelougten blott 2 à 3 fot djupa. Mest grund är Stor Umans nedre ända. Der kan man vada i ett à två fots vatten långa sträckor ut från land. Botten består på djupet liksom i det stora flertalet af våra insjöar af lös dy⁺. Inemot stränderna är den hårdare och för öfrigt af den beskaffenhet, som förut nämnts. Äfven der botten på grundare ställen är hård och fast, täckes den ofta af ett några tum djupt, mjukt dylager. Egendomlig är den botten som träffas i Luspsjön och möjligen äfven i de andra afstängda vikarne. Då bottenskrapan här upptages från något större djup är hon

⁺ Största djupet, hvarifrån bottenprof hemfördes var 135 fot.

ofta fylld med mer eller mindre multnade lemningar af mossblad, barr, blad af björk och pilarter samt i mindre mängd af små pinnar, bark- eller träflarn o.s.v.

Oaktadt växtligheten här liksom i större delen af Stor Uman för öfrigt är fattig, finnes här dock ett mycket rikt entomoträce-lif och häraf beror det utan tvifvel, att siken efter hvad man påstår, alltid skall vara fetare i de omtalade afstängda vikarne än ute i sjelfva Stor Uman.

Stor Uman har sitt utlopp på samma gång som sitt största tillflöde genom Umeelfven. Vid Slussfors infaller i sjöns öfre ända den rätt betydliga Girgesbäcken. På norra sidan infalla Gardsjöbäcken i närheten af Ankar-sund, tvänne bäckar i Storviken samt Lajsbäcken mot sjöns nedre ända. Från söder utfaller i sjöns öfra del den rätt stora Långbäcken, hvilken bildar afloppet från sjöarne Långvattnet, Gilemojaur, Uttsjaur, Nipan-jaur, Ullesjaur och Grotjaur.

Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet uppgafs olika af olika personer. Vid Luspholm sade man 16 å 18 fot, vid Gaskelougt 12 fot, vid Ankarsund ännu mindre. Sjön skall oftast stiga hastigt. Lägsta vattenståndet inträffar på våren straxt före islossningen. År 1864 steg vatt-net högt upp på land. Man ansåg, att det då stod 25 fot öfver den nivå, det brukar innehafva tidigt på vårarne.

Siken utgör föremålet för det vigtigaste fisket i Stor Uman. Den mesta sik, som här fångas väger 1 till 3 skålpund. Störst och fetast blir han som sagdt i Luspsjön och i de södra vikarne. Der får man ej sällan sikar på 5 å 6 skålpunds vigt. Af små sik eller "löj" skall man också fånga rätt mycket vid Ankarsund. Mest fångas siken med not, dernäst med nät. Vid Slussfors sker bästa fångsten "då löfvet börjar falla af björken". Vid Ankarsund plägar man äfven hafva en rätt god fångst under sommaren. Likaledes vid Gaskelougt. Under varma och vackra somrar, såsom 1879, är dock fisket i allmänhet dåligt, emedan fisken då brukar hålla sig på djupet, der han ej är åtkomlig - en erfarenhet, som jag hade tillfälle att se bekräftad, såväl vid Stor Uman som vid sjöarne i Tärna. Folket sade, att under vackra somrar, då årsväxten blir bättre, kan man vara säker om, att fisket är dåligt, men när sommaren är kall, gräsväxten klen samt säd och potatis fryser bort, då är fisket rikligt; "så vist har försynen delat".

I Stor Umans nedre del är sikfisket otroligt gifvande. Vid Luspholm och der i närheten lönar sig notfisket bäst från slutet af Augusti och sedan en tid framåt; framför allt vid den tid "då björklöfvet bleknar och fal-ler af". Vid Luspens tages siken under leken. Här, i närheten af elfvens utlopp, skall vattnet aldrig isbeläggas annat än för en eller ett par dagar. Att derstädes med en not fånga 100 lispund sik årligen under lek-tiden, skall vara rätt vanligt. Jag hörde t.o.m. uppgifvas, att man ett år skulle fångat nära 300 lispund. Bemärkas bör dock, att blott ett not-lag fiskar der årligen. Af byn Luspens 4 "grannar" förena sig nämligen vid sikfisket 2 årligen om en not, under det de öfriga fiska med nät, och så turvis hvartannat år. Med näten får man dock här jämförelsevis litet.

Man visade mig här ett af de ställen, der man brukar draga not efter siken under lektiden, d.v.s. en af hans lekplatser. Djupet var 10 å 18 fot och derunder. Botten bestod af fin, hårdt packad sand, täckt af ett några d.tum djupt lager blågrå, något litet sandblandad dy. In mot land lågo stora stenar med temligen stora mellanrum[†], utåt funnos mindre stenar i något större mängd. Från 9 fots djup och sedan inåt land hade under sommaren växt upp i riklig mängd Chara, Myriophyllum, Batrachium och Potamogeton, samt massor af trådalger.

Kring Gaskelougt har siken äfven goda lekplatser. Då man under lektiden fångar honom med nät, brukar man lägga dessa på 8 fots vatten, men man har äfven försökt med grundare nät och på grundare vatten och då t.o.m. fått rikare fångst. Vid Ankarsund kände man ej några platser, der siken brukade leka och vid Slussfors skall han numera leka blott i ett ringare antal.

Siken är fetast i Augusti. Bland de sikar jag såg fångas var ett betydligt antal i hög grad angripna af "blåsmask", och dessa voro, som naturligt var, magra och smala i ryggen. Blåsmasken sitter icke blott i tarm- och magväggarna, utan också rätt ofta i köttet, t.o.m. så, att fiskarnes sidor deraf voro knöliga.

Mest angripen af blåsmask är den mindre sik, som man här kallar "asp", och den skall dock nu vara långt mera fri än förr. Då kunde man fånga stora massor asp, af hvilken nästan hvarenda fisk hade "knöl vid knöl" på bakre hälften af kroppen samt voro "nästan oätliga". Nu blir aspen sällan större än 7 å 8 d.tum i längd samt i vikt omkring 0,2 skålpund. För 15, 20 år sedan fick man ofta "aspar" på 1 skålpund och deröfver, men detta var före den tid, då blåsmasken började härja som värst.

Aspen torde icke ens vara någon från den öfriga här förekommande siken skiljbar form. Bland de af mig hemförda finnas några, som af somliga bönder på stället ansågos vara "aspar", af andra "små sikar". Såsom kännetecken på aspen uppgaf man, att han aldrig blir större, än hvad här nämns; att han har styfvare ben än lika stora sikar, har skarp rygg och spetsigare nos, skarpare fjäll, spetsigare och längre ryggfena och större pupill samt att han är mörkare än siken och leker senare. Jag hade visserligen ej tillfälle att se tillräckligt många aspar för att fullt kunna afgöra hvad värde dessa karakterer hafva, men, som nämns, det syntes dock, som om aspen blott vore mager, i tillväxten afstannad småsik.

Uppgifterna om aspens lektid och lekplatser voro sväfvande och ej tillförlitliga. I Augusti och slutet av Juli skall den ofta vid lugnt väder gå i mycket stora stim. Utanför Gaskelougt hade man nu i Augusti sett den i enorma stim men på för djupt vatten för att kunna fångas. Den 23 Augusti började den i ett ringare antal närma sig land vid Ankarsund. Vädret var då regnigt och mycket blåsigt. På försommaren fångar man ofta härstädes tuntals inåt land till. Vid Helgæmessø (en vecka in i November) får man också se den i stora stim.

[†] Man kunde således ej draga noten i land eller öfver hela lekplatsen härstädes.

Bland sjöar med utlopp till Stor Uman, i hvilka asp förekommer nämde man den förut omtalade Långvattnet. Der skall han vara icke så obetydligt större.

Stor Umans röding anses för den bästa i Westerbottens län. Han når i denna sjö en betydande storlek. Vid Ankarsund fångade man, sades det, sista vintern en, som vägde 12 skålpund och vid Gaskelougt uppgaf man också, att lika stora rödingar blifvit fiskade. Vanligast är dock, att de, som fångas, väga 3 à 4 skålpund. Af 15 rödingar, som upptogos med nät vid Ankarsund den 23 Augusti, vägde den största 4, de allra flesta 2 eller något öfver 2 skålpund, men man sade, att dessa voro små. Rödingen hade då under den varma årstiden stått ute på djupet, och det var mindre fisk, som först närmade sig land, sade man.

Det största rödingsfisket försiggår under lektiden. Man lägger då nät under isen. På Lycksele marknad (andra veckan i Januari) säljas vissa år många hundra lispund frusen röding från Stor Uman. Sista marknaden betalades denna röding i Lycksele med 3,50/lispund. För 4, 5 år sedan köptes rödingen vid Stor Uman för 2 à 2,50 kronor. Man fick de åren ofantligt mycket mer röding, än hvad fallet varit sedan.

Mot nedre ändan af sjön förekommer rödingen blott sparsamt och man känner icke till, att han der har några lekplatser. Då tiden för leken närmar sig, går han deremot i stora stim in mot Tronnäset, hvilket skjuter ut från norra stranden, straxt öster om Storviken, ungefär midt på sjön. Der samt utanför de närbelägna byarna Sandvik och Kyrkberg är det, som den största fångsten af röding göres.

Man talar här om svartröding, som är mindre och mörkare samt ljusröding, som når en betydligare storlek och är af ljusare färg, (dock skall äfven svartrödingen blifva rätt stor). Då det icke lyckades att fånga någon "svartröding", medan jag var vid Stor Uman, kan jag ej yttra mig något närmare om betydelsen af den skilnad man gör mellan den s.k. svartrödingen och ljusrödingen. Den senare skall leka på 6 fots vatten eller något större djup; "man ser då fisken rätt väl, der han står på den steniga botten". Dess lek skall försiggå kring Mikaeli och räcka 1 1/2 à 2 veckor. Svartrödingen leker senare och håller på längre. Han söker, så uppgaf man, sina lekplatser på djupare (30 à 36 fot) ställen med dybotten. Han sades vara i lek i slutet af November, December och t.o.m. i början af Januari, men likasom rödingen sluter sig tillsammans före leken, skall han äfven gå i stim efter den samma, och man torde ej tillräckligt hafva gifvit akt på, när den egentliga lektiden inträffar. När rödingen blir störd på sina lekplatser vid Tronnäset, skall den ofta begifva sig ut till ett 48 fot djupt grund, som skall finnas ungefär midt emellan Gaskelougt och Kyrkberg, d.v.s. midt ute i sjön. Börjar man då hålla efter honom der, skall han återigen begifva sig till sina förra lekplatser o.s.v.

Under den tid sjön är isfri, fångar man röding på lina (långref). Utför Gaskelougt och Ankarsund kan detta fiske på försommaren vara rätt lönande, men längre fram på sommaren, då värmen är som störst, har man svårt att få agn, och då står rödingen på djupet. Under slutet af Juni månad händer det ofta, att enorma svärmar af stora flygmyror slå ned på vattnet. Rödingen skall då hålla sig uppe vid ytan för att sluka af dessa myror.

Börting fångas mest vid elfvens utlopp med not under lektiden. Isbeläggning förekommer, som nämndt blifvit, derstädes blott helt ringa under vintern. Någon gång, oftare förr än nu, får man i Stor Uman börtingar på 15 à 17 skålpunds vigt; 2 à 5 skålpund är dock deras vanligaste vigt. Lekplatserna hafva som vanligt ett ringa djup och grof sand eller grus till botten. Längre uppåt sjön tages börtingen nästan uteslutande på lina.

Af Harren fås i sjöns nedre ända nästan aldrig någon som väger öfver 1 1/2 skålpund, men vid Gaskelougt har man någon gång fiskat harrar af 3 skålpunds vigt. Han fångas mest på nät, då han mot lektiden stryker omkring efter stränderna. Han söker då helst upp bäckmynningar och arbetar sig ofta i dem upp för svår ström för att leka på grunda ställen med stenig och sandig botten. Han skall dock äfven träffas lekande vid sjöstränderna, på hvad djup och botten beträffar, likartade ställen. I en bäckmynning vid Gillelougten fångar man vid denna tid mycket harr med ryssja. Stundom händer det att harren går i stora stim under Augusti och September månader.

Gäddor fångas en och annan gång som väga 30 skålpund eller något deröfver; 1 lispunds gäddor äro ej ovanliga. Vid leken tränger sig gäddan upp på mycket grundt vatten bland tufvor och sten; hvarför det äfven här ofta händer, att rommen går förlorad, då vattnet faller undan.

Laken når någon gång en vigt af 12 skålpund. Man får dock sällan annat än små lakar på 1 skålpunds vigt och derunder. Dessa äro likväl mycket talrika. Han förorsakar mycket förargelse derigenom, att han äter af agnen på de för börting och röding lagda linorna under försommaren. Vid sik- och rödingleken infinner han sig och slukar rom "så att han är färdig att spricka". Sin lek förrättar han helst på något steniga grundsluttningar. Lektiden uppgifves inträffa kring Kyndelsmessa, men några säkra iakttagelser häröfver voro ej gjorda. I Lulelougts skall man dock första böndagen (slutet af Februari) med ryssja fångat lake med flytande rom och mjölke.

Aborren är talrikast kring Gaskelougt, åtminstone skall man der fånga mest utaf den. Vid Ankarsund hade man fångat aborrar af 4 skålpunds vigt, men i allmänhet blifva Stor Umans aborrar ej stora. Liksom laken skall aborren vara en stor romslukare; synnerligen skall han infinna sig vid sikens lek. På grundt vatten bland "stenskravel", der leken försiggår, samlar sig aborren ofta i stora stim. Så tog man under den tiden vid Gaskelougt 240 aborrar på ett enda 60 fots nät vid en vitjning.

Elritsan eller "bälgfiskan" är synnerligen talrik i sjöns nedra ända[†].

Utom med not och nät fiskar man i Stor Uman, som nämndt blifvit, rätt mycket med långref. Andra fiskredskap begagnas knappast. Några ryssjor skola finnas, men jag var ej i tillfälle att få se dem. Ljustring förekommer ytterst litet. Nere vid elfutloppet skall man på höstarne ljustra något litet och då företrädesvis harr.

Vid Luspholm finnas 3 notar, hvaraf 2 hafva följande dimensioner: längd 360 fot, kilens längd 12 fot, maskstolparne på armarne 1,3-1 d.tum, i kilen 0,8 d.tum. Den tredje noten är blott 210 fot lång, 8 fot djup och försedd med 8 fot lång kil samt 0,9-0,7 d.tums maskstolpar på armarne och 0,3-0,4 d.tums i kilen.

[†] Mört förekommer ej i Stor Uman eller i de mindre sjöar, som dit hafva sitt utlopp.

Notarne äro bundna på platsen af norsk hamptråd, som är tvåtvunnen, utom närmast telnarne, der den är tretvinnad.

De stora notarne kosta 100 kronor utan tåg. Man begagnar till dem 360 fot långa näfvertåg. Björknäfvertågen äro de allmännaste här på trakten och, så vidt jag hade tillfälle iakttaga, de enda, som användas vid Stor Uman. Näfvertågen stå bättre emot röta, äro mjukare och bättre att draga med samt flyter ännu bättre än rottågen. Rätt behandlade, skola de också sträfva under en längre tid än dessa, men är man oförsigtig, kunna de lättare ryckas af. De bästa näfvertågen här på trakten förfärdigas af Anders Mattson i Långbäck och kosta 5 kronor för 210 fots längd.

Vid Luspholm kan man visserligen på många ställen draga noten i land, men der detta ej är möjligt, utan den måste tagas upp på en 12 à 18 fots vatten, begagnar man, för att hindra fisken från att komma ut, ett s.k. stängnät, 18 fot djupt och lika långt samt försedt med en stång i hvardera ändan. Maskstolparne i detta stängnät äro 1 d.tum.

Luspholms byamän ega något öfver 100 nät. Af dessa äro de flesta s.k. börtings- eller gäddnät[†], bundna af två- eller tretvunnen norsk hamptråd, omkring 90 fot långa samt 3 à 5 fot djupa och med 2 à 2,5 d.tums maskstolpar. Sikknäten äro förfärdigade af fin tvåtvunnen lintråd utom de 3 öfversta hvarfven, hvilka äro af hampgarn och dubbelt så grofva som de öfriga. Maskstolparnes storlek är 1,4 d.tum. I övrigt likna de börtingsnäten.

Nättelnorna äro af tagel.

Vid Luspen finnas äfvenledes 5 notar, 210 à 270 fot långa med kilen, hvilken dock ofta är borttagen. Den begagnas under sommaren men ej under sikfångsten på hösten. I slutet af Augusti var den redan borta. Notarne hålla 8 à 10 fot i djup på midten. Maskstolparne äro 1,5 à 1 d.tum på armarne, som vanligt störst längst utåt. I sjelfva kilen äro de 0,5 d.tum. I öfrigt likna notarne dem vid Luspholmen^{††}.

De båtar, som här användas värderas öfver hufvud taget till 15 kronor stycket. I allmänhet kan man beräkna de för fisket använda båtarnes antal här i Lappmarken till 2 för hvar not.

Nät finnas här omkring 80, hvaraf de allra flesta sådana fisknät som vid Luspholmen.

Vid Lajsbäck på norra stranden finnas omkring 50 sikknät och en not.

De 3 notar, som egas af Gaskelougts byamän hålla i längd 312, 360 och 420 fot; djupet är 36 à 39 fot vid kilen. Denna är omkring 40 fot lång. De äro bundna af två- eller tretvunnet groft lingarn med 1,2-0,6 d.tums maskstolpar på armarne, 0,4-0,3 i kilen.

[†] Börting och gädda fångas med samma nät.

^{††} Man brukar här färga sina fiskredskap med björkbark och "grankäggle".

Näten äro omkring 80⁺, hvaraf de flesta siknät med 1,5-1,2 d.tums maskstolpar, 90 à 96 fot långa samt 4 à 5 fot djupa och bundna af fin två- eller tretvunnen lintråd. Med tageltelvarne uppgifvas dessa nät stå i ett pris af 5 kronor stycket.

Aborrnäten: 3 fot djupa, 1 à 1,2 d.tums maskstolpar och af något gröfre garn än siknäten; för öfrigt lika dessa.

Gäddnäten: 2 à 2,5 d.tums maskstolpar af tvåtvunnen norsk hamptråd.

Vid Långbäck skall åboen ega två notar af ungefär samma beskaffenhet som de senast beskrifna samt 10 à 20 nät.

Vid Kyrkberg och Sandvik på norra stranden, der den mesta rödingen fångas, skall man enligt de uppgifter, jag erhöil vid Gaskelougt och Ankarsund, blott fiska med nät. Den mesta "svartrödingen" tages med nät, som hafva 1,5 d.tums maskstolpar; för den större rödingen lägger man not med maskstolpar af 2 à 2,5 d.tum. Något öfver 100 nät finnas i dessa båda byar tillsammans.

Längst in i Storviken vid Strömsund fiskas ingen röding utan nästan uteslutande sik. De tre åboarne derstädes ega 3 notar samt ett obetydligt antal nät.

I Storvik vid vestra stranden af Storvikens mynning finnes en not och några nät.

Vid nybygget Umstrand fiskar man med en 10 stycken nät. För att till sina långrefvar skaffa agn, har man en glinot, 60 fot lång, 5 fot djup med 0,5 d.tums maskstolpar och utan kil.

Vid Ankarsund finnas 3 notar och vid Slussfors 1, alla till sin storlek och öfriga beskaffenhet högst litet afvikande från dem vid Gaskelougt. Ankarumsnotarne stå i ett pris af 80 à 100 kronor stycket utan tåg. Ankarsundsbyamån ega omkring 90, Slussforsboarne 50 nät, hvaraf nästan alla äro siknät af den beskaffenhet som Gaskelougtsnäten. Jag såg dock vid Ankarsund äfven åtskilliga siknät, hvars maskstolpar blott voro 1 d.tum.

Vid Stor Uman finnas således 21 notar och omkring 600 nät, häri ej inberäknadt, hvad man kan ega i några smärre nybyggen.

Lina eller långref är mest i bruk vid Ankarsund och Gaskelougt.

Under sjelfva sommaren är det ej vanligt, att man i Stor Uman fiskar mer än till s.k. helgfisk, på Lördag, eller natten mellan Fredag och Lördag. Näten eller långrefvarne bruka då läggas ut, så att de kunna tagas upp på Lördagsmorgnarna. Efter Lördagsmiddagen och sedan till Måndagen brukar man vid denna årstid aldrig fiska. Vid Ankarsund fingo näten stå ute öfver tvänne nätter. Följden häraf var den, att en stor del af den röding som fastnat på vid upptagandet börjat skämmas.

⁺ Äfven för sådana ställen, der jag varit i tillfälle att räkna näten, är det svårt att på dem uppgifva ett bestämdt antal, ty det förekommer nästan alltid en del, som i det närmaste äro af ålder obrukbara.

Omedelbart ofvan sitt inflöde i Stor Uman tränger sig Ume elfven fram mellan lodräta bergväggar, under en längre sträcka hopklämd till omkring 100 fots bredd. Stället brukar benämnas "rännan" och är af ett betydligt djup. Nu i Augusti kunde man komma häruppför med båt, men tidigare på sommaren skall strömmen vara mycket stark. Under vägen elfven uppföre till Gratiansjön har man sedan omvexlande att passera sel och forsar, de sistnämnda grunda och strida, så att båten på många ställen måste dragas på land dem förbi. Forsarne erbjuda ypperliga lekplatser för harr och börting. Här vid forsarne, liksom också på dylika ställen längre uppåt, hade dessa fiskslag den rikligaste tillgång på näring i de massor af mygg, knott och Phryganider, som betäckte vattenytan öfver allt, der vattnet bakom stenar o.s.v. var något lugnare.

Vid sitt utlopp ur Gratiansjön bildar elfven åter ett sådant trångt pass, som vid sitt inflöde i Stor Uman, om också ej så långt som på sistnämnda stället. Jag mätte djupet på den trångaste platsen, der elfvens bredd ej ens torde gå till 100 fot mellan de branta klippstränderna, och fann det vara 125 fot. Passet kallas af allmogen gemenligen "porten".

GRATIANSJÖN

Gratiansjön, hvilken, liksom alla af Ume elfven genomflutna sjöar, är lång och smal, håller en dryg mil i längd, men är knappast 1/4 mil bred på sitt bredaste ställe. Stränderna, som nedmot elfvens utlopp äro bergiga och branta, bilda eljest merendels sakta sluttningar mot sjön och äro beklädda af barr- och björkskog. I vattenbrynet äro de steniga, på ett och annat ställe dock med temligen slät sandbotten.

Botten utgöres på djupet och ofta äfven rätt nära stränderna af dy. Rikedomen på de i dessa trakter vanliga fanerogama vattenväxterna är på grundare ställen ej obetydlig. Bland växterna förekommer Spongilla (lacustris?), och ju längre upp man kommer utefter elfven, ju allmännare tyckes denna sötvattensspongia blifva. Man ser den ofta, storväxt och vackert förgrenad, på några famnars djup genom det klara vattnet, men mest tyckes hon dock förekomma i 2 à 6 fots vatten.

Gratiansjöns djup torde ingenstädes öfverstiga 120 fot. Midt på sjön utför Jerfsjö fann jag 102 fot. På ett och annat ställe träffades ett djup af 60 och 80 fot blott 300 à 400 fot från land.

Af de bäckar, som infalla i sjön, äro blott tvänne af någon betydenhet. Då sjöns utlopp vid "porten", som nämnt blifvit är trångt, stiger dess vatten vid elfvens flöde både hastigt och högt. Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet går till 20 à 25 fot, olika under olika år.

I denna sjö drifves icke något betydande fiske. Sik fiskas mest. Förr tog man den rätt mycket i Juli och Augusti med not, men numera ger man sig vid denna årstid för slåtterns skull sällan tid att fiska annat än till "helgfisk". Under lektiden tager man den med nät, men ej mycket. Siken är ej synnerligen stor. Vanligen får man ej större än på 1 à 2 skålpund; dess största vigt är 4 à 5 skålpund. Han leker på något gräsigt botten, på 4 à 6 fots djup.

"Aspen" skall här förr varit mycket talrik, och ännu förekommer den rätt mycket. Jag var ej i tillfälle att få se någon, emedan han vid mitt besök ej kunde fångas. Man sade, att den är svår att skilja från sik af samma storlek. Den är här något större än i Stor Uman. 8 d.tum skall vara den vanliga längden. Ej få stanna på nät med 1 d.tums maskstolpar. I sin lek sades han bestämdt skilja sig från den öfriga siken, ty den skall alltid leka omkring 1 månad senare och på betydligt större djup med djup dybotten. Då i allmänhet mindre och yngre fisk brukar leka på mindre djup än äldre af samma slag, och då aspen är mindre än den öfriga siken, så synes det ifall uppgifterna voro riktiga, som skulle aspen, om också till yttre svår att skilja från den öfriga siken, dock utgöra en särskild stam.

Harren är mindre talrik i sjelfva sjön. Den blir 2 à 3 skålpund i vigt. I sjön leker han knappast annat än vid bäckmynningarne på grund och stenig botten. Sådana ställen blifva isfria före den öfriga sjön, och därför händer det, att man får se harren i lek redan i slutet af Maj, medan sjön eljest är isbelagd. I forsarne ofvan och nedan sjön fångas rätt mycket harr med nät i Augusti, September och Oktober.

Röding fiskas endast helt litet i Gratiensjön. Den skall väga ända till 8 skålpund, men är vanligen betydligt mindre. Stor Umans stora "ljusröding" skall ej här förekomma. Man känner ingen annan lekplats i sjön än nere vid "porten", på "betydligt djup (!) och stenig botten".

Börtingen är temligen talrik. Man fångar den på lina samt något litet på nät under leken. Stundom skall den i vigt gå till 10 skålpund. Han leker endast i forsarne på botten och djup som eljest vanligt är.

Gädda och aborre äro temligen fåtaliga. Den förra väger någon gång 1 lispund, den senare når sällan öfver 7 d.tum i längd.

Laken är temligen talrik. Den väger högst 10 skålpund, vanligen blott omkring ett. Dess lek kände man ej.

Vid sjön finnas 6 kilnotar. Den största jag såg var 240 fot lång, 12 fot djup och hade 10 fots kil; de andra voro något mindre. Notarne äro bundna af norsk tvåtvunnen, ej särdeles grof hamptråd. Maskstolparne äro på armarne 1-0,7, i kilen 0,6-0,5 d.tum. Den största noten uppgafs kosta 50 kronor utan tåg.

Siknäten vid byn Umenäs voro 60 à 80 fot långa, 3 à 4 fot djupa samt hade 1-1,5 d.tums maskstolpar. De voro bundna af två- eller tretvunnet, hemspunnet lingarn. Mer än 80 nät torde knappast finnas vid sjön.

Med lina fiskas blott obetydligt.

Ljustring efter börting under höstarne förekommer något litet på "forsnackarne" vid sjöns nedra ända.

Mellan Gratiensjön och Gardecken eller Gardeckssjön, den näst förut af Umeelfven genomflutna sjön, omvexla som vanligt sel och forsar. Ungefär midt emellan dem båda ligger byn Forsmark invid några vidsträckta sel.

Straxt ofvanför nämde by bildar elfven ett betydligt fall, som sätter ett starkt hinder för fiskens framträngande längre uppåt, och dermed en skarp gräns mot vattendragets fjällområde i iktyologiskt afseende.

Sjelfva stränderna äro vid Forsmarksselena än låga, än temligen branta. Vidsträckta, af en rik växtlighet beklädda grund upptaga en dryg del af dessa ingenstädes djupa sel.

Fastän här vid gränsen af sitt område, utgör siken dock föremålet för det största fisket. Man tager den mest med nät under lektiden. På våren får man här ej mycket fisk, under sommaren blott så mycket, "att man har att äta en eller ett par gånger i veckan". Siken har vidsträckta och ypperliga lekplatser af likadan beskaffenhet som de vid Lusen beskrifna.

Börtingen fiskas äfven hufvudsakligast på nät. Näst siken är han den fisk, hvaraf mest fås. Rätt ofta fångas börtingar, vägande 5 å 8 skålpund.

Två notar och 50 å 60 nät är hvad af fiskredskap, som i byn finnes. Notarne voro omkring 120 fot långa, 7 fot djupa och hade 7 fots långa kilar. Maskstolparnes storlek var på armarne 0,9-0,8, i kilen 0,6-0,5 d.tum. De voro bundna af temligen groft hampgarn. Näten höllo i längd 60 å 70 fot, i djup 3 fot och hade 1 d.tums maskstolpar samt voro bundna af tvåtvunnet fint lingarn.

Telnarne, af tagel och, som vanligt härkring, försedde med rullade näfverflarn, hade sänken af näfver med inbundna stenar eller af renhornsstycken.

Straxt ofvanför Forsmarksfallet vidtager den bortåt 1 1/2 mil långa Gardecksjön, hvars stränder merendels äro låga, steniga eller sandiga, uppåt sjön dock högre och belamrade med täta massor af stor sten. Björk- och barrskog växer som vanligt ned till stränderna. Sjöns största bredd torde ej gå till mer än 1/8 mil. Hela nedre delen är mycket grund; jag såg der ej större djup än 6 fot. Botten består af fin, vacker sand eller af knappersten. Största af mig uppmätta djupet var 90 fot. Midt utför Gardvik träffades 75 fot. På de djupare ställena består botten af dy.

Umeelfven infaller på sjöns norra sida. Längst i vester utfaller ett annat betydande vattendrag, som kommer från en rad sjöar, af hvilka Björkvattnet är den närmaste och största.

Ej ens harren kan arbeta sig uppför forsmarksfallet och mycket tvifvelaktigt är det t.o.m. om börtingen härtill eger kraft.

Emellertid förekommer utom röding och börting eget nog äfven aborren i Gardecksjön. Harr, sik, gädda och lake saknas. Röding och börting fiskas ungefär i lika stor mängd. Den förstnämde väger i medeltal 2 skålpund och tages mest på hösten under leken, hvilken förrättas på grund bland "stenskrafvel". Man kan ej lägga näten bland stenarne på sjelfva lekplatserna, utan måste sätta dem omkring dessa. Börtingen har man aldrig sett leka i sjelfva sjön.

Gardecksjöns stränder hafva blott få bebyggare och dessa ega, utom en 40, 50 nät, 3 notar. Både notar och nät äro af samma beskaffenhet som vid Forsmark, de förra dock något mera trångmaskiga i kilen.

Omkring 1/4 mil från Gardviks by ligger en liten skogstjärn af helt ringa utsträckning, och hvars djup äfven i midten knappast torde öfverstiga 6 fot. Botten består af myrjord med en massa blad och barr uti. Inemot stränderna växer här temligen tät starr. Då den ränil, som bildar tjärnens utlopp, under sommaren uttorkar, måste den fisk, som då blir innestängd i sjön, antingen förrätta sin lek derstädes eller också ej leka alls förrän ett följande år.

Den närmaste sjö uppåt, genom hvilken elfven flyter, är Ajaur, liten och obetydlig men fiskrik. Längden är blott 0,5, bredden blott 0,1 mil. Stränderna äro temligen låga, steniga eller sandiga. Botten består eljest uppå djupet af dy. Jag mätte 60 fots djup, men torde ej hafva träffat alldeles det största. En god del af sjön är blott 12 à 18 fot. På dessa grundare ställen växa Sparganium, Batractus, Potamogeton (några arter), Myriophyllum och Isoetes. Bland växterna förekommer Spongilla och ett rikt entomotrachelif.

När man på färden Umeelfven uppför nått denna sjö, har man lemnat all annan fisk än röding och börting bakom sig. Båda äro de dock häruppe föremål för ett för befolkningen viktigt fiske.

Rödingfångsten skattas högst, och är det synnerligast på hösten, som man fångar denna fisk, både uti sjön och vid elfvens inlopp. Det säges, att en myckenhet röding begifver sig upp i elfven för att leka. Man kan ej taga honom der, men passar på och fångar, då han skall upp. Möjligt är dock, att han just har lekplatserna utanför elfvens mynning på de ställen, der man som mest fångar honom.

Börtingen går äfven, säger man, i rätt stor mängd nedåt i elfven, för att der leka. På våren straxt efter islossningen fångar man äfven rätt mycket fisk, men då nästan uteslutande börting. Rödingen går till en vikt af 4 à 5 skålpund, börtingen ända till 12, men de flesta man får af båda fiskarterna väga blott omkring 1 à 3 skålpund. Rödingynglet brukar benämnas "löj"; så och i Geauta- och Lajsansjöarne. Vanligen varar fiskleken i 3 veckor, men om storm och blåst inträffar under tiden, går den för sig på 14 dagar. Fisken tvingas då att leka på "djupare vatten och är svår att fånga. Midt på sommaren, då denna är varm, händer det ofta, att man, såsom t.ex. i år, knappast får en enda fisk, och så är förhållandet äfven vid sjöarne längre uppåt.

Man fiskar mest med not, men, liten som sjön är, finnes vid den blott tvänne notar, en i hvardera af de båda nybyggena vid dess stränder. Noten vid Rödingsfors eller, som stället också kallas, Ajaur var i längd och djup lika med den vid Forsmark. Maskstolparnes längd var 0,8 och 0,7 d.tum. Då sjön är betydligt stenig vid stränderna, brukar man för det mesta hafva kilen borta. Noten värderas till 50 kronor. Äfven näten likna i allt de från Forsmark beskrifna. På de flesta hade man sänken af renhorn. 40 à 50 nät finnas vid sjön. "Lina" begagnas ej, emedan man har svårt att skaffa agn.

Mellan Ajaur- och Geautasjöarne bildar Umeelfven åtskilliga strida och långa, men smala forsar samt genomflyter en liten sjö Blattnicken.

Geautasjön ligger ungefär i öfre gränsen af barrskogsregionen. Vid sjöns nedre ända stå några enstaka tallar; vid den öfre är granen sällsynt och småväxt. Nästan rundt kring sjön resa sig bergshöjder och fjäll, hvilkas nedersta, björkbevuxna, mer eller mindre starka sluttningar bilda vid pass hälften af sjöns stränder.

I längd håller sjön 1,75 mil; dess största bredd torde något öfverstiga 0,25 mil. Ungefär på midten är den hopträngd till ett smalt sund. Der i närheten ligger en rätt stor ö och i öfre hälften några mindre holmar.

I vattenbrynet äro stränderna steniga, sandiga eller på ett och annat ställe bestående af berghällar. Ute i vattnet äro de än temligen bråddjupa, än - och företrädesvis i sjöns öfre hälft - betydligt långgrundade. Der finnas också långt ut vidsträckta, 6 å 15 fot djupa grund. Äfven i sjöns öfre hälft finnes dock en rätt vidsträckt och temligen djup bassäng. Jag mätte der 100, 125 och på många ställen 110 fot. Största djupet - 135 fot - träffade jag i nedre delen nedanför sundet. Intet af de djupmätt, jag der på något afstånd från stränderna tog, understeg 80 fot.

På djupet består botten liksom i de allra flesta af våra insjöar af dy. I åtskilliga grunda vikar utgöres den af multnande björk- och videlöf. Grunden hafva sand- och grusbotten, än mycket stenig, än slät. På vidt omfång äro de rikligt bevuxna med Chara, Myriophyllum, Batrachium, Sparganium och Potamogeton. I vissa vikar växer Isoetes mycket talrikt på omkring 4 fots djup. Spongilla är också mycket allmän. Sjön är synnerligen rik på entomotraceer och på Gammarus pulex.

Botten synes rätt tydligt på 18 å 24 fots djup. Vattnet är således helt klart.

Genomfluten af Umeelfven, som ett stycke ofvanför sitt inlopp förenar med sig Tärnaån, har sjön dessutom blott ett tillflöde, som är värdt att anföra, nämligen Jocksjaurbäcken. Vid sitt utlopp är elfven smal och börjar omedelbart invid sjön en längre fors. Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet skall dock sällan öfverstiga 5 fot.

Börting och röding förekomma båda i massa, dock anses fisket efter den senare vara viktigast. Man fiskar mycket både med nät och not, mest likväl med sistnämnda redskap. På högsommaren - slutet af Juli och början af Augusti - bedrifves vanligen högst ringa fiske, emedan fisken då är ute på djupet. Så t.ex. var det i år ej möjligt att under de dagar jag i medlet af Augusti vistades vid Tärna, oaktadt rätt flitigt användande af både not och nät, få en enda röding; blott några få börtingar erhöellos. Inne under forsen vid elfvens inflöde nappade dock börtingen något på flugbete. Jag försökte äfven meta röding ute på djupet med fiskbitar till bete, men utan resultat. Under sista hälften af Augusti börjar fisken samla sig på grundare ställen, der den sedan uppehåller sig, så länge man för is kan fiska. Det mest gifvande fisket inträffar under sista hälften af Augusti samt t.o.m. in i Oktober. Mycket fisk fångas dock äfven på försommaren i Juni. Med en not fick man ett år vid midsommartiden på grunden uppåt Tärna kyrka under en qväll 275 medelstora fiskar, 83 i ett hvarp. Vid mynningen af Jocksjaurbäcken samla sig massor af fisk, mest röding, för att leka och toges då den med något finare redskap än som eljest brukas i sjön.

De största rödingarne väga 7 å 8 skålpund. Fiskens vanligaste vigt är eljest 1, 1 1/2 å 2 skålpund. Gammal hanröding kallas med en lappska benämning "skiro". Börtingen är ungefär lika stor. Man fångade dock för några år sedan en börting på 17 skålpund. Rödingen leker på 6 å 9 fots djup och stenig botten, med sand och grus mellan stenarne. Utom på det nämnda stället, vid Jocksjaurbäckens mynning, är den svår att fånga på sjelfva lekplatserna. Efter leken, då han går på "gräsiga" botten, är den dock liksom före densamma lätt åtkomlig. Börtingen är ännu svårare att komma åt under sjelfva leken. En stor mängd ger sig af upp i forsen vid elfinloppet; en annan del skall leka i sundet vid midten af sjön, der vattnet något strömmar.

Vid Geautasjön finnes 3 kolknotar och 4 kilnotar. Äfven kilnotarne äro dock, som vanligt här uppåt, så beskaffade, att kilen kan tagas bort. Man brukar köpa norska sillgarn af tvåtvunnen hamptråd och deraf förfärdiga sina notar. Det uppgafs att en 360 fot lång sådan not utan tåg och kil kostar omkring 100 kronor.

Den största noten, en kolknot, var 360 fot lång, 22 fot djup och hade 1 d.tums maskstolpar. De öfriga notarne hölls 180, 210 och 270 fot i längd samt 12 i djup och hade 0,8 till 1 d.tums maskstolpar. I kilarne voro maskstolparne 0,4 och 0,5 d.tum. Till sänken såväl på notar som nät begagnas här allmänt bitar af renhorn.

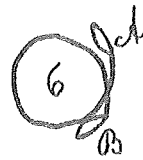
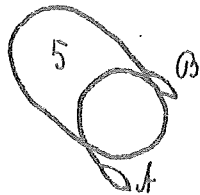
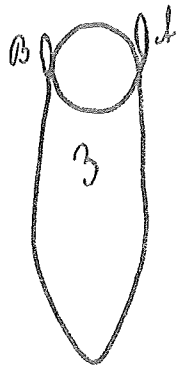
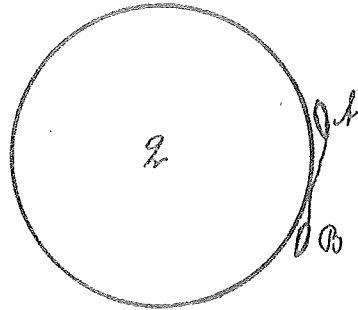
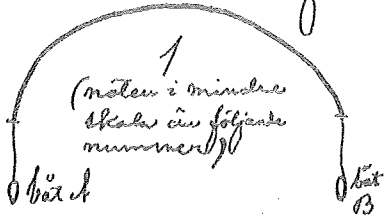
Kolknotningen tillgår som följer: Noten lägges på grundare ställen temligen långt från land i en svag båge. En båt ligger stilla och från den andre lägges noten ut. När den blifvit lagd, ros båtarne ett stycke framåt, dragande notarne efter sig. Blott en 4 å 5 famnar tåg är då utstucket. Härpå ros den båt, som från början låg stilla (för korthets skull benämnas denna här A, den andra B) in mot den notändan, som sist utlades. Under tiden, halas båda tågen in. Båten A ros öfver noten vid båten B och skall sedan följa notens öfverteln på yttre sidan af den krets, som med noten bildats, tills en cirkel med ungefär en båtslängds radie uppstår vid den ändan af noten, som först utlades. Med båten B håller man sig härunder intill den trängre cirkel, som uppstår vid notens första utlagda ända, så att samtidigt af den återstående notafdelningen äfven en större cirkel uppstår. I den tränga cirkeln pulsas, och derpå upptages den ändan af noten, som bildade honom. Nu ros återigen på samma sätt, tills en andra trång cirkel uppstått närmast intill det upptagna notstycket. Närmaste del af noten upptages efter pulsning, och slutligen - med en not af 360 fots längd - bildas en 3^e och sista trång cirkel. Efter dennas upptagande återstår blott ett kort stycke af noten att intaga. (Se Fig. s. 24.)

I Sorsele socken säges det, att man har kolknotarne mera stormaskiga i den änden, som först utlägges än på den andra armen.

Om också detta sätt att nota medför mycket besvär, och om fisken något mera skrämnes genom pulsningen[†], så eger det dock en fördel deruti, att ingen småfisk kommer med upp. Kolknotarne äro, såsom utan kil, jmförelsevis alltigenom grofmaskiga. Med en kilnot följer ofta en mängd fisk upp, som är så liten, att den t.o.m. ledigt skulle kunnat tränga sig igenom maskorna. Vid den här beskrifna kolknotningen är detta omöjligt.

[†] På lekplatserna kan man, som nämnt, blott fiska med nät.

Kotens lägen vid
Kalkinbringning

Man fiskar i Geautasjön med något öfver 100 nät ("lagner"). Dessas längd är 70 à 100, djupet vanligen 4 fot. Maskstolparne hålla 1 à 1 1/2 d.tum. Nästan alla dessa nät äro bundna af tvåtvunnet lingarn.

"Lina" begagnas mycket litet, emedan man har så svårt att få agn.

Ljustring förekommer blott sällan.

LAJSANSJÖARNE

Lajsansjön är genom åtskilliga holmar, som blott lemna smala sund emellan sig, afdelad i 2 nästan lika stora delar, hvaraf den nedre kallas Stor Lajsan och den öfre Lill Lajsan. Tillsammans äro dessa sjöar omkring 1 mil långa: deras bredd varierar omkring 0,1 mil. Stora Lajsans stränder och omgifningar likna Geautasjöns. Lill Lajsan och den närbelägna Westansjön äro belägna på ett flackt af Umeelfven tidtals delvis öfversvämmadt lågland, beväxt med låga buskar och ytterligt frodigt gräs. Till följe häraf äro Lajsansjöarne af betydligt olika natur. I Stor Lajsan mätte jag djup af 70 och 90 fot. Den säges dock gå till 120 fots djup. Lill Lajsan är deremot till största delen mycket grund, 2 à 6 fot. Det största djupet jag der fann var blott 18 fot. Botten består i Stor Lajsan inåt stränderna af grus och sand, utpå djupet af dy; Lill Lajsan har nästan öfverallt, äfven på många af de ställen, der den är som grundast, dybotten. Växtligheten är i den rik och utgöres af samma arter som i Geautasjön. Före sitt inlopp i Lill Lajsan flyter Umeelfven en lång sträcka parallel med sjön samt är der bred, lugn och mycket grund med botten af fin glittrande sand, delvis alldeles öfvertäckt af Chara.

Lill Lajsan är lika rik på entomotraceer[†] som Geautasjön, och fastän grund och dyig, har den klart vatten.

Wattenhöjdsskilnaden i Lajsansjöarne uppgifves till 8 à 10 fot.

Rödingen är talrikare och för fisket viktigare än börtingen. Man har här med ljuster fångat rödingar, som vägt 8 à 9 skålpund; 2 à 4 skålpund väga de rätt ofta, men i medeltal torde dock rödingens vikt ej ens gå till 2 skålpund. En högst betydlig del af den röding, som på eftersommaren och hösten fångas - utom på sjelfva lekställena - skall, så säger man, vara "gall" samt mycket fet. De största gallrödingarne fås i slutet af Augusti på grund och "gräsig" botten i Lill Lajsan. I denna skall rödingen blott hafva ett enda lekgrund, men i Stor Lajsan leker han deremot på många, högst 9 fot djupa, steniga grund.

Börtingen har här fångats, som vägt 15 skålpund, men detta dock ytterst sällan. Till 10 skålpund går den temligen ofta; 1, 2 à 3 är eljest dess vanliga vikt. Han leker ej i sjön utan går vid lektiden långt upp i elfven, tills han träffar stark ström.

[†] Gammarus pulex är i sjöarne här uppåt mycket allmän.

Lajsansjöarnes båda fiskarter äro fetast i Augusti och i början af September. Rödingen fångas mest i slutet af Juni och början af Juli med not i Lillsjön, der landnot kan dragas nästan öfver allt, samt med nät ("lagner") före och under lektiden i Storsjön. Man börjar ej lägga nät, förrän näterna blifva mörkare. Börtingen håller sig oftast skild från rödingen. Den fångas mest på nät i Augusti.

Kring Lajsansjöarne och Westansjö begagnas blott kilnotar och af dem finnas här 11. Den som användes i min närvaro var 128 fot lång, ,8 fot djup samt hade 1-0,8 d.tums maskstolpar på armarne, 0,6 à 0,7 d.tum i kilen. Tågen voro 360 fot långa och af näfver. Liksom vid Geautasjön hade man här sina notar af norska sillgarn.

Åtskilliga af de andra notarne skola hafva betydligt mera trångmaskade kilar. Några äro 300 fot långa. En not af den längden sades fullt utrustad med tåg gå till 120 kronor.

I Lajsansjöarne och Westansjön fiskas med 200 nät. Dessa hålla i allmänhet omkring 72 fot i längd och vanligen 4 fot i djup, hafva 1 d.tums maskstolpar samt äro bundna af tvåtvunnen lINTRÅD, och hafva alla renhornssänken.

Ljustring under hösten förekommer ännu rätt mycket, likväl betydligt mindre än förr. Vid vintermetning användas röda lappar eller hjertat af fångad fisk till agn.

Sjöarne i Tärna, till hvilka af de här nämnda Lajsan, Geauta, Ajaur och till en del Gardecksjöarne höra, hysa nästan utan undantag blott röding och börting. Det oaktadt är, som sagdt blifvit, fisket af stor vigt för ortens bebyggare och följaktligen äfven en blifvande fiskestadga. En längre fredningstid under höstarne skulle, så sades det allmänt, bringa folket i stort trångmål, men för ett kortare fiskeförbud, lämpadt efter fiskens olika lektid i de olika sjöarne, för förbud mot ljustring och för antagandet af bestämda mått för notar och nät voro många personer böjda.

Fastän blott röding och forell förekomma i socknens så godt som alla sjöar, är det dock mer än sannolikt, att äfven några andra fiskarter, framför allt siken, äfven skulle trifvas i dem. I en sådan sjö som Geautasjön tyckes det, som om sikens skulle ega de flesta af de betingelser han fordrar för att kunna trifvas - näring och lekplatser skulle han här finna långt bättre än i ej aflägsna sjöar, der han nu är både stor och talrik. Djup saknas heller ingalunda. Sikens inplantering i de lägre ned belägna af Tärna sockens sjöar skulle derföre helt säkert mycket väl löna mödan. Den blefve icke blott, såsom föremål för fiske, direkt nyttig; rödingen och börtingen båda roffiskar, skulle i sikens erhålla en näring, som verkade, att de skulle trifvas och växa långt bättre än nu.

På färden från Stensele till Wilhelmina följer man att börja med den i Umeelfven vid förstnämnda ställe utfallande Storbäcken. 1,25 mil från Stensele passeras Skarfsjön, den största af de sjöar, man far öfver på nämnda väg. Sjön är omkring 0,5 mil lång samt 1/8 mil bred. Den afbördar sitt vatten genom en liten bäck till Storbäcken. Stränderna utgöras dels av låga myrar, dels af backslutningar. Utanför de senare är boten stenig, eljest består den af dy. Sjöns djup torde ej öfverstiga 60 fot. Vid min rodd öfver densamma fann jag blott 48 fot. Wattnet är klart, växt- och det lägre djurlifvet rätt rika.

Fisket är obetydligt såväl i denna som andra småsjöar nedåt Wilhelmina till - siken[†], lappmarkernas viktigaste fisk, saknas nemligen. Harr, gädda och aborre utgöra föremålen för fisket. Den sistnämde blir dock i Skarfsjön högst sällan mer än 3 à 4 d.tum lång. Stenbiten är fåtalig i sjön, men finnes talrik i de flesta småbäckar i närheten. De tre notar, som i sjön begagnas voro gamla och illa underhållna. De höllo 200 fot i längd samt 7 à 8 i djuplek. Kilen var 6 fot lång. Armarne hade 1,2-1 d.tums maskstolpar, kilen 0,5 à 0,4 d.tums.

Af sjöns omkring 80 nät voro äfven större delen äldre och obrukbara. Harrnäten hade 1 d.tums maskstolpar; mörtnäten 0,8 à 0,7 d.tums.

Storbäcken är ungefär af samma storlek som Fyrisån i Upsala, på många ställen dock bredare. Han rinner till större delen genom myrvar och har därför före rätt mörkt vatten.

Invid land växa Equisetum och Carexarter i täta massor, längre ut Menyanthes, en småväxt form af Nuphar, Sparganium, Myriophyllum och Potamogetonarter, mycket rikligt. En Chara täckte mångenstädes botten och trådalger förekomma ytterst talrika. Spongilla uppträder här i mängd. Entomostraceer är det deremot ondt efter, t.o.m. i lugna bakvatten invid stränderna.

Gädda och mört skola förekomma i mängd i bäcken. Under min färd på den samma hade jag tillfälle att iakttaga, att aborren var synnerligen talrik samt fet och jmförelsevis stor. Jag fick ingen upp på mete eller drag, som understeg 1/2 skålpund i vikt.

Man brukar blott sällan fiska i denna bäck.

Från den betydliga Wåjmsjön nedflyter Wåjmån till Ångermanelfven. Jag passerade nämnda å vid Wolgsele. Der var den ungefär af samma storlek som Stångån vid Linköping samt hade omväxlande strida forsar och lugna sel och klart vatten. Vid den rätt stora byn Wolgsele fiskar man blott sik och börting med en 10 stycken nät. Båda dessa fiskarter äro emellertid talrika samt hafva här vidsträckta och mycket lämpliga lekplatser.

Kort före min ankomst till Wilhelmina hade man der i närheten på stranden af Wåjmån funnit en död ål, som det sades af omkring "1 alns längd".

MALGOMAJ

Malgomaj är den betydligaste af de sjöar, som öfre Ångermanelfven, Åsele Lappmarks huvudvattendrag, genomflyter. Dess längd är omkring 5, dess största bredd omkring 1/2 mil. Stränderna äro bevuxna af gran- och björk-

[†] Här, liksom i alla våra sjöar, der siken torde kunna trifvas, men ej finnes, är dess inplantering naturligtvis på det högsta önskvärd.

skog. Den södra är högre och i vattnet mera tvärdjup, den norra mera långsluttande och långgrund. Inåt stränderna är botten mer eller mindre stenig; på några ställen, t.ex. vid Laxbäck, sandig. Ute på djupare ställen består den af dy.

Wäxtligheten var på de ställen jag besökte, äfven der det var grundt, jemförelsevis fattig. Största djupet skall förekomma midt för Nordansjö, efter hvad man uppgaf omkring 420 fot. I viken vid Laxbäck träffade jag ej större djup än 108 fot. Utom Ångermanelfven infaller i sjön en och annan mindre å, bland hvilka den från Marsfjället kommande Marsån samt Laxbäcken från Blackfjället äro de största. Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet uppgår nästan aldrig till mer än 6 fot.

Siken utgör äfven här föremålet för det viktigaste fisket. Vid nedre delen af sjön, den enda, der tiden medgaf mig att besöka fångar man den med nät såväl på sommaren som hösten, dock ej synnerligen mycket i lektiden. De största sikarne skola väga 5 å 6 skålpund. Lekplatserna uppgåfvos hafva än gyttjig och temligen mjuk än stenig och hård botten samt 6 å 12 fots djup. Man talade om, att "asp" skulle förekomma, men sade den vara mycket lik siken, endast i allmänhet något magrare. Här liksom i Wolgsjön fångas årligen tuntals med sikyngel och här, liksom vid sistnämde sjö, kallar man detta yngel "blåsill" eller "blåsvädersill".[†] Dess vanliga storlek är omkring 4,5 d.tum.

Vid de af mig besökta byarne Laxbäck och Malgovik är "laxfisket" kanske lika viktigt som sikfisket. Den "lax" man här får är en storväxt stam af Lappmarkernas vanliga börting (S. eriox), hvars vikt oftast är 7 å 8 skålpund. Ej sällan når den dock till 10 å 12 skålpund och förekommer t.o.m. ännu större. På hösten, i senare delen af Augusti och början af September, då han skall upp i Laxbäcken för att leka, tages han vid bäckens mynning med nät. Genom öfverdrifvet fångande derstädes och, såsom man säger, till följd af skogens uthuggande uppåt utefter bäckens stränder, har dock den här uppgående laxen på senare tiden i antal betydligt förminskats. Vårtiden fångar man på långref fullt lika mycket lax som på hösten med nät. Kring midsommar håller den sig äfven något i Laxbäckens nedre del. Somliga personer i byarne vid nedre Malgomajsjön anse, att den lax, som der fångas, skulle vara hafslax, men ingen sannolikhet förefinnes för detta antagande.

Om börting och stenbit säger man, att de blott i mindre antal förekomma i sjön, men rätt talrika i inflytande bäckar och åar.

Rödingen, fastän ymnig uppåt sjön, fångas blott litet i dess nedre, grundare del. Man tager den vårtiden på ref. Vid Rönnäs och Strömnäs fiskar man den med nät under lektiden i större mängd. Ofta väger den 8, någon gång ända till 10 skålpund. Han leker bland "stenskar" på grundt vatten. Äfven i Malgomaj förekomma 2 slags röding, "blekröding" och "svartröding", men då jag ej hade tillfälle att se en enda röding, kan jag ej vidare yttra mig, om hvad betydelse dessa båda benämningar hafva.

Harren väger högst 1,5 skålpund. I sjön leker han nästan uteslutande på grunda ställen utanför bäckmynningar, der isen på vårarne först går bort.

Aborren når högst en vikt af 2 skålpund, gäddan väger 15 å 16 skålpund, någon gång dock mera. Båda leka på botten och djup af samma beskaffenhet som eljest vanligt plägar vara.

[†] Man kallar den så, emedan den skall gå i "vågen", då det stormar höstetiden.

Mörten förekommer mest i mindre, med Malgomaj i förening stående sjöar. Den blir sällan längre än 4 d.tum. För ej länge sedan fick man dock en som vägde 2 skålpund på laxnät. Han leker uppe invid land bland tufvor och sten på så grundt vatten, att rommen ofta förgås vid vattnets fallande.

I den har här samma förekomst som mörten och äfven liknande lekplatser. Hans vanliga vikt är 2 à 4 skålpund.

Lakar fångas ej sällan, som väga 10 à 12 skålpund. Lekplatserna väljas på grundare ställen med lerig botten.

För några år sedan fångades en mycket fet 5 skålpunds braxen i nedre Malgomaj. Ingen vet, hvarifrån den hade kommit, men braxen förekommer i någon eller några små sjöar i närheten.

Öfverst i sjön hafva några ålar fångats i nät.

Byamännen i Laxbäck och Malgovik ega 10 kilnotar, 210, 240 och 300 fot långa, 12 à 14 fot djupa vid kilen och med denna som vanligt ungefär af samma längd som nätens största djup. Tågen voro omkring 300 fot långa på hvardera armen; maskstolparna utpå armarne 1, närmare kilen 0,8 samt i denna 0,5 eller 0,4 d.tum och af tvåtvunnen, grof hampa.

Siknäten höllo mestadels 100 fot i längd och 4 fot i djup. De hade 1,5 à 1,2 d.tums maskstolpar och voro bundna af tvåslaget, fint lingarn.

Laxnätens längd voro 100 à 120, deras djup 6 à 8 fot. Garnet var äfven i dem tvåtvunnet och af lin, men betydligt gröfre än i siknäten. Maskstolparnes höjd var 2 d.tum. Ett sådant nät kostar 10 kronor.

Antalet lax- och siknät i de båda byarne uppgafs till omkring 200.

Ett fåtal abornnät funnos med 0,8 d.tums maskstolpar.

I Laxbäcken sågos några mindre af vidjor bundna ryssjor med ytterst små afstånd mellan vidjorna.

Ljustring bedrifves nu ej på långt när så mycket som förr.

WOLGSJÖN

Efter sitt utlopp ur Malgomaj flyter Ångermanelfven ej långt, förrän hon infaller i Wolgsjön, 1 mil lång och omkring $\frac{3}{8}$ mil bred. Nämda sjö har äfven ett annat betydande tillopp, nemligen Wåjmån. Ett tredje tillopp har han i Nästansjöån.

Stränderna äro till större delen beklädda af barr- och björkskog samt merendels rätt starkt sluttande. I vattnet äro de på norra sidan mycket långgrunda, på södra sidan deremot mera tvärbranta. I sjöns öfre del

finnes åtskilliga holmar med steniga stränder. Botten består inåt land till af sten, sand eller sandblandad dy. Ute på de vidsträckta grunden är den också rätt fast men på de djupare ställena består den af lös dy. Grunden äro rikligt beväxta af Potamogeton, Myriophyllum, Batrachium och Sparganiumarter samt Isoetes, Chara och trådalger. Spongilla förekommer talrik.

Ångermanelfvens strömfåra går utefter södra stranden, och der förekomma de största djupen, hvilka dock ej torde gå till mera än 50 fot. Vid mina mätningar, träffade jag 45, 30, 20 à 10 fots djup. Åtminstone halfva sjön är grundare än 12 fot.

Wattnet är något brunaktigt och på långt när ej så klart som i de af Ume-elfven genomflutna sjöarne.

Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet går till 8 à 10 fot.

Siken är den talrikaste och för befolkningen viktigaste af sjöns fisk. Han når ej öfver 5 skålpund i vikt[†]; är fetast i Augusti samt sedan till kort före leken. Under den ljusaste årstiden fångar man honom blott med not. Straxt efter midsommar inträffar "rocktiden", så kallad efter den enorma mängd dagsländor ("rock"), som då begifva sig upp ur wattnet för att undergå sitt sista hudombyte och sedan efter ett kort lif återigen falla ned på ytan, den de betäcka i ett "oafbrutet lager". Då går siken i stora stim upp i vattenbrynet och frossar häraf. Man fångar honom då med not på sådana ställen, der sjön ej är djupare än att flarnen flyta på ytan. Under lektiden bedrifves sikfångsten med nät, ofta under isen. Sina lekplatser väljer siken på 4 à 6 fots djup, der botten är temligen fast och bestående af ren, eller af med dy och småsten blandad sand.

Under hela sommaren fiskas en betydlig massa s.k. sill, blåsvädersill eller blåsik. Årligen insaltas tuntals. Man sade, att den leker något tidigare än siken på grund invid stenstränder. Vid och straxt efter Mikaelitiden fångar man den i ännu större mängd än under sommaren. Då man med bestämdhet uppgaf, att nämnda s.k. sill skulle leka - man sade sig sett den med rom och mjölke - låg det nära till hands att antaga, att här i sjön skulle finnas en sådan småväxt siklöjeform som t.ex. i Stor Löjdasjön (se längre fram). Jag var dock i tillfälle att se ifrågasvarande "sill" upptagen i rätt betydlig mängd, men alla voro vanligt sikyngel (*Coregonus wartmanni*) af 3 à 3,5 d.tums längd, 1,4 d.tum i omkrets och omkring 1,4 Orts vikt samt med generationsorgan lika litet utvecklade, som det hos sikyngel af den storleken eljest är vanligt. Om således småväxt siklöja här förekommer, förvexlas hon helt och hållet med sikyngel och är åtminstone ej synnerligen talrik. Troligen finnes hon här ej, ty sikynglet förklarades utan undantag af alla vara just, hvad man menade med "sill"; ingen enda visste af "sill" med i något afseende från sikyngel afvikande utseende.

Ett slags något större "sill" fångar man också ansenligt utaf, dock ej så mycket som af den förra. Äfven den visade sig vara sikyngel, ett år äldre än den nyss förut nämnda. Jag undersökte några af detta yngel, som voro 4,5 à 5 d.tum långa, 2 à 2,2 d.tum i omkrets samt 4,5 ort i vikt. Bland dem träffades en och annan med väl utvecklad mjölke; jag uppskar äfven 5 d.tum långa honor, som hade rommen så stor, att de med säkerhet skulle kommit att leka på hösten.

[†] I den med Våjman i förbindelse stående Bäcksele tjärn finnas sikar, som väga 10 skålpund.

Börtingen är ej föremål för någon större fångst. Han skall kunna väga ända till 15 skålpund, d.v.s. att här förekommer någon gång lika stora börtingar som de, hvilka man i Malgomaj kallar lax. Börtingen leker blott i forsarne i sjöns närhet, ej i sjön.

Man säger, att i Volgsjön stundom skall fångas laxar, som alldeles likna "hafslaxen" och tror, att dessa skulle härstamma från de hafslaxar, som förr gått hit upp. Huru härmed än må förhålla sig, är det dock temligen säkert, att några få laxar ännu i dag åtminstone de flesta år, arbeta sig upp från hafvet, förbi alla hinder och försåt, ända till Stenselekroken och Stenkulla, ej långt från Ångermanelfvens utlopp ur Volgsjön. Förr ljustrades derstädes mycket "hafslax" under lektiden.

Harren tages rätt mycket med nät under lektiden och metas äfven ej obetydligt. Ej sällan får man harrar, som väga 3 skålpund. I Augusti är han, liksom i många andra af Lappmarkernas elfvar enormt fet. Sina lekplatser väljer han på grundt vatten med klapperstensbotten, mest i strömmarne, sällan i sjelfva sjön.

Gäddan fiskas här mycket med nät. 1 à 5 skålpund är den vanliga vigten.

Aborren har aftagit betydligt i antal; de största väga 3 skålpund. Såväl han som gäddan leka på samma slags platser, som vid föregående sjö anføres; deras rom och späda yngel förstöras ofta vid vattnets fallande.

Laken säges väga ända till 13 à 15 skålpund. Han leker litet hvarstädes på grunden. Äfven här anklagar man honom allmänt för att vara en synnerligen glupsk romfiende.

Mörten är långt talrikare i närbelägna småsjöar än i Volgsjön. Vanligen gå 3 af Volgsjöns mörtar på 1 skålpund. Kring Mosesdagen (början av September) skall han gå i stim, äfven om vädret då är regnigt och stormigt.

Iden fångas stundom på 7 skålpunds vigt. Id och mört leka båda på grundt vatten bland sten invid land.

Sjöns 10 notar äro 180 à 240 fot långa (en 360 fot), 12 fot djupa i "skunket", 6 längst ut på armarne. Der äro maskstolparne 1,4-1,2-0,8-0,5 d.tum, i kilen 0,5-0,4 och t.o.m. knappast 0,4 d.tum. Notarne äro bundna af tvåtvunnen, grof, hemspunnen hamptråd. Med 240 granrotståg på hvardera armen anses en 240 fot lång not kosta 150 kronor.

Siknäten, hvaraf omkring 150 torde finnas vid sjön, äro lika dem vid Malgomaj.

Aborr- och gäddnäten äro 90 fot långa, 4 fot djupa och hålla 1,5 d.tum mellan knutarne samt äro förfärdigade af tvåtvunnen, temligen fin, norsk hamptråd.

ÅNGERMANELFVEN VID ÅSELE

Selet mellan forsarne närmast ofvan- och nedanför Åsele är ungefär 3/4 mil långt och af en rätt betydlig bredd.

Stränderna äro låga och till stor del videbevuxna; i vattnet h.o.d. steniga, men dock mest bestående af hårdt packad, något dyblandad sand.

Botten ute i elfven består för det allra mesta af hårdt packadt grus eller grof sand. På grunden, som äro mycket vidsträckta, växa *Myriophyllum*, *Potamogeton*, *Batrachium* och *Chara* i massor. Trådalgerbilda ofta ett rikligt öfverdrag på grus och stenar, och i forsarne förekommer en art *Fontinalis* i stor mängd.

Djupet är i halfva elfven helt ringa. Femton, 18 och 24 fot voro de största djup jag påträffade.

Vattnet är temligen klart, något brunaktigt. Vårfloden, under hvilken vattenståndet vanligen brukar vara 10 fot högre, än då det är som lägst, inträffar oftast i början af Juni. Elfven faller sedan tills efter Midsommar. Åtta dagar efter Midsommar kommer midsommarfloden, som alltid är betydligt mindre och af kortare varaktighet än vårfloden. Åtskilliga år, liksom 1879, sammanfalla dessa båda flöden till ett. I år har elfvens vattenstånd i allmänhet varit ovanligt lågt. I sjelfva selet är strömstyrkan frampå sommaren helt ringa.

Det viktigaste fisket bedrifves med not i slutet af Juni och början av Juli. Mest fiskas då sik, hvilken här når en vikt af 5 å 6 skålpund. Han är fetast frampå sensommaren och hösten samt under "rocktiden"[†]. Under den bästa fisketiden brukar man med en kolknöt kunna få 80 å 100 sikar, vägende, öfver hufvud 2 å 3 skålpund, på dagen. Äfven på hösten straxt före leken, är sikfisket gifvande. Sikyngel, eller s.k. "sill", af 5 å 7 d.tums längd tages stundom i stora massor inne i vikar och mot land straxt efter vårfloden. Samtidigt med siken fångar man äfven på försommaren rätt mycket aborre och mört.

Aborren är dock ej fullt så talrik nu som förr. Dess vanliga vikt är 1/2 skålpund, men han väger ej sällan 3. Han leker inne i grunda vikar och bugter bland vide och ris.

Mörten fås blott litet ute i elfven, men dess mer inne i vikarne. Vanligen gå 4 mörtar på 1 skålpund; större träffas ej ofta. Sin lek förrättar han på ställen, lika med aborrens lekplatser.

Gäddan är ännu talrik, men hon skall dock i antal hafva betydligt aftagit. De största gäddor, som här fångas, väga 25 skålpund. Ofta händer det, att hennes rom, som lägges uppe bland tufvor, i stor mängd blir torr och förstöras vid vattnets sjunkande.

Harren, fastän talrik, har äfven den tillföljd af ymnigt metande med konstgjorda flugor på senare tiden betydligt aftagit, säges det. Han leker och uppehåller sig mest i forsarne. Rommen lägges ej på så grundt vatten, att, den liksom gäddans, torrlägges. Harren skall vara allra fetast straxt efter rocktiden.

[†] Se härom hvad som anförts från Wolgsjön.

Id fångas ej ofta[†]. De största väga 6 skålpund. Hans lekplatser liksom mörstens.

Stämman är kanske ännu fåtaligare. Han når en längd af 6 d.tum. Äfven han har lekplatser af samma beskaffenhet som mörten^{††}.

Strandfisk (elritsa) är mycket allmän och fångas till agn.

Laken är ej synnerligen talrik. Dess största vigt är 8 à 9 skålpund. Han fångas mest på krok om hösten vid och efter lektiden. Lakryssjor af den sort, som ställas med mynningen nedåt botten (ungefär en aln från denna), användas äfven något litet.

Börtingen är rätt sällsynt i forsarne vid Åsele. De som fångas då och då hafva en vigt af 1 1/2 à 2 skålpund samt de röda fläckarne på kroppens sidor kvar. Man känner icke ens, när eller hvar han leker. "Stenbiten" förekommer ej i elfven, men väl i infallande bäckar. "Stenbiten", som alltid är liten, har hvitt, börtingen fast och rödt kött.

Hafslax har man nu på många år ej sett. Hvid Hälla, några mil längre ned för elfven skall man dock för några år sedan ljustrat en och annan.

Linål (outvuxna Petromyzon) får man i Oktober upp med till rötning utlagdt lin. De hålla 4 à 5 d.tum i längd^{†††}

I selet vid Åsele fiskar man med 7 eller 8 notar, dels kolk-, dels kilnotar. De förra äro 180 fot långa, 6 fot djupa, hafva 1 d.tums maskstolpar och äro bundna af grof, tvåtvunnen lintråd. Utan dragtåg ("simmar") anses en sådan not vara värd 50 kronor.

Man använder kolknotar här på samma sätt som blifvit beskrifvet vid Geautasjön.

Kilnotarne, för hvilka man har användning på 8 "landvarp", hålla 210 à 300 fot i längd, 6 fot i djup, samt hafva på armarne 1,2-0,8-0,6 d.tums-, i kilen 0,4 d.tums maskstolpar och äro bundna af tretvunnet hampgarn.

Siknätens längd är 54 à 60, deras djup 4,5 à 5 fot. De hafva maskstolpar af 1,2-1,5 d.tums höjd och äro förfärdigade af tvåtvunnet, temligen fint lingarn. Deras pris uppgafs till 5 kronor för stycket.

Aborr- och gäddnäten äro lika långa som de föregående, men vanligen blott 3,5 fot djupa samt hafva 1 à 1,2 d.tums maskstolpar. De äro bundna af något gröfre garn än siknäten.

[†] I den närbelägna Stamsjön med utlopp till Ångermanelfven skall den vara talrik. Der förekommer också braxen.

^{††} Om Stämman se anm. d) i Tabell B.

^{†††} Man ansåg och kallade dessa äfven för ålyngel. Ål förekommer ej här i Ångermanelfven, men väl något litet i närbelägna småsjöar med utlopp till Gideån (jempför anm. f) Tabell B).

Mörtnätens maskstolpar äro blott 0,8 d.tum höga.

Enligt de uppgifter, jag vid Åsele erhöll, skola ungefär 200 nät af de här beskrifna slagen användas vid Ångermanelfven inom socknen.

Företrädesvis i Juli månad fångar man här rätt mycket fisk, och då mest gädda, medelst s.k. "vasning". Detta fiske tillgår på det sätt, att en vik afstänges med nät och fisken sedan drifves på dem medelst pulsning. Under hösten i September och Oktober bedrifves ljustring efter sik, gädda, aborre och harr.

STOR LÖJDASJÖN

Stor Löjdasjön i Fredrika socken är 1,5 mil lång samt omkring 8,000 fot bred på de bredaste ställena. Stränderna slutta temligen brant mot sjön, äro beklädda med barr- och björkskog samt invid sjelfva vattenranden av vide. I vattnet äro de steniga eller på ett annat ställe sandiga. Vegetationen var, på de delar af sjöns stränder jag såg, i vattnet mycket fattig. Spongilla förekom något så när talrik.

Största djupet skall vara 150 à 180 fot. Jag mätte 90 och 120 fot i vestra delen af sjön.

Botten består af dy. Myrmalm förekommer deribland i rätt stor mängd, på somliga ställen täckande botten i form af en half tum tjock skorpa.

Vattnet har en brunaktig, rätt mörk färg.

Sjöns enda tillflöde är Lögde ån, hvilken äfven bildar dess aflopp.

Skilnaden mellan högsta och lägsta vattenståndet uppgifves kunna gå till 8 fot. Sik och Siklöja äro de fiskar, hvaraf man i sjön gör den bästa fångsten. Den förstnämde börjar i större antal gå på nät i medlet af Augusti. I slutet af Augusti och början af September begagnas näten på 30 à 60 fots djup. Längre fram på hösten fångar man den nästan uteslutande med not. Under sjelfva sommaren lönar sig sikfisket icke annat än någon gång vid stormigt och blåsigt väder. Den största sik, som här fångas, väger 5, 6 à 7 skålpund; 2 à 4 skålpund är dess vanliga vikt. Lekplatserna äro litet kända; dock påstås det, att han i mängd vid lektiden skall gå upp i Lögde ån för att leka på grund i något strömt vatten, der botten består af sandblandad dy. Äfven vid denna sjö talar man om "asp", men de fiskar, åt hvilka man gifver detta namn, äro påtagligen och egendomligt nog blott äldre och större sikar[†]. Siklöjan, "raboxen" eller, som den också kallas, "hutachen" är i sjön mycket talrik, men blir här aldrig stor. Medellängden på de omkring 50 stycken, jag såg upptagas var blott 2,8 d.tum. Dess lekplatser känner man icke. Siklöjefisket börjar vanligen "omkring 4de böndagen", någon gång, vid ihållande stormigt väder, redan i medlet af September. Han söker då lugnare platser inåt land. Sist på hösten får man den på djupen, att börja med på grundare ställen.

[†] I den närbelägna Viskasjön (1,5 mil lång) finnes egendomligt nog ej sik. I Lill Löjdasjön skall sik ej funnits för omkring 50 år sedan, men inplanterades då och har sedan dess frodats och tillväxt.

Det sades, att "raboxen" alltid skulle hålla sig skild ifrån sikynglet och aldrig fås tillsammans med detta. Den 3 September såg jag dock siklöja och sikyngel af alldeles samma storlek upptagen i samma notvarp. Tre fjerdedelar var siklöja, omkring 1/4 sikyngel. Möjligen håller sig siklöjan längre fram under lektiden för sig sjelf.

Hvarje höst insaltas i byn Stor Löjda tuntals af dessa små siklöjor; i goda år ett par tunnor för hvarje hushåll.

Gädda och Aborre fiskas ej synnerligen mycket. De största gäddorna väga 20 skålpund; aborrarne gå vanligen 3 på ett skålpund. De leka här på platser af samma beskaffenhet som vid föregående lappländska sjöar blifvit anfördt. Äfven här skall det ofta hända, att gäddrommen förstöres, till följd af att vattnet faller undan.

Harren är i sjön rätt sällsynt, men förekommer deremot talrik i ån både ofvan- och nedanför samt är der vanligen 1 fot lång. Dess lekplatser och lektid kände man ej närmare.

Laken fångas mest med långref och detta straxt efter, sedan sjön gått upp samt sent på hösten vid "ruskigt" väder. Dess vanliga vikt är 3 à 4 skålpund, någon gång väger han ända till 10. Lektiden och lekplatserna känner man ej. Han skall på sikens lekplatser förstöre mycket af denne fisks rom.

Mörten fångas på nät i lektiden samt något litet med not under sommaren. Åtta à 9 d.tum är hans vanliga längd. Han leker mest utför steniga ud-dar bland ris.

Stäm⁺ förekommer något litet "ytterst i sjön". Han skall ej i längd gå öfver 5 d.tum.

Strandfisk (elritsa) fångas vid åns ut- och inlopp till agn företrädesvis åt harr.

Stenbit⁺⁺ är rätt sällsynt i sjön, men något så när talrik i ån. Man får sällan någon, som väger öfver 1 skålpund. De flesta hafva hvitt, blott en och annan af de största rödt kött⁺⁺⁺.

Stundom händer det, att man här i sjön får linål på samma sätt och af samma beskaffenhet som vid Åsele.

Gers af 2 d.tums längd förekommer, fast mycket fåtalig.

⁺ Jemför äfven här anm. C och c Tabell B.
I den närbelägna Gideån skola braxen och id förekomma.

⁺⁺ Här talades blott om stenbit, ej om börting.

⁺⁺⁺ Enligt uppgift förekommer i sjön Rödningsträsk, norr ut från byn Stor Löjda ingen annan fisk än stenbit. Han kallas der röding.

Vid sjöns stränder finnas i närheten af Stor Löjdabyñ åtskilliga landvarp. Man fiskar der med 3 kilnotar. Dessa äro 270 à 300 fot långa, 14 à 15 fot djupa vid kilen samt hafva i denna, som är 10 à 12 fot lång, blott 0,3 à 0,2 d.tums maskstolpar. På armarne äro maskstolparne 1 d.tum.höga. Dessa notar äro bundna af groft, tvåtvunnet hampgarn. Dragstågen äro ända till 720 fot långa af vidjor. Med dessa tåg måste man fara mycket försigtigt fram, om de skola kunna hålla ett par år. Hvarje not, stågen inberäknade, anses kosta 150 kronor.

Siknäten, af fin, tvåtvunnen lintråd, äro 60 fot långa, 4,5 fot djupa och hafva 1,5 à 1 d.tums maskstolpar.

Mörtnäten, hvaraf blott få finnas, hafva 0,8 d.tums maskstolpar.

Ljustring förekommer ej, emedan botten och vattnet äro för mörka; deremot lär det ej vara ovanligt att skjuta gäddor på vårarne.

Med långref fiskas, som nämndt blifvit, lake.

På grund af de iakttagelser jag under denna min resa i Westerbottens Lappmarker gjort får jag, angående det förslag till fiskestadga för Lycksele Lappmark, som enligt mig meddeladt protokollsutdrag uppgjordes vid en sammankomst i Lycksele tingshus den 9 Januari 1879, yttra följande, såsom det viktigaste, af hvad jag dertill har att anföra.

Den för fångst af röding samt börting och stenbit i Tärna kapellförsamling samt de ofvanför den s.k. kulturgränsen i Stensele och Sorsele socknar föreslagna förbjudna tiden - November månad - anser jag ej lämplig. Såsom af medföljande tabell öfver fiskens lektider synes, hafva nämligen dessa båda fiskarter i de allra flesta af de här belägna sjöar då redan slutat sin lek, och det är just i lektiden, som de skulle vara skyddade. Icke heller kan det vara fullt lämpligt att för de här nämnda trakterna förbjuda fisket under en viss kalendermånad, t.ex. Oktober, ty der finnas sjöar, i hvilka röding och börting samt stenbit leka både tidigare och senare (ex. Geautasjön och Björkvattnet). Bäst vore, om ske kunde, att tiden bestämdes olika för de olika sjöarne. Att för öfverensstämmelses skull vid de olika sjöarne bestämma den förbjudna tiden längre än en månad, torde ej heller vara lämpligt, då de fiskande härigenom skulle i sitt fiske lida allt för kämbart afbräck.

Den s.k. kulturgränsen är ej någon passande gräns för olika bestämmelser angående fisket. Den skär vissa sjöar, t.ex. Stor Uman. Bättre vore att skilja mellan vissa sjöar.

Då det är uppenbart, att man i denna Lappmark på många ställen förblandar sikyngel med siklöja ("löja eller löj") och det för sikfiskets bestånd är af stor vikt, att ej ynglet tages bort i massa, såsom nu på många ställen sker, är det nödvändigt, att de föreslagna trångmaskiga näten och notarne (de förra med högst 26 hvarf på foten; de senare i strömmar med högst 20, i sjöar med högst 30 hvarf på foten) ej blifva tillåtna för andra vatten än der siklöja verkligen finnes.

Då det föreslås, "att sikfiske med nät och håf må fritt idkas hela året", torde det vara lämpligt att stadga ett visst mått, t.ex. 1 d.tum, så som minimum för maskstolparnes storlek i näten.

Det viktigaste, af hvad jag har att anföra, i sammanhang med innehållet i mig lemnadt protokollsutdrag från mötet i Åsele tingshus den 4 Januari 1879 för en fiskeristadgas åstadkommande för Åsele Lappmark är följande:

I protokollet nämnes, att "lax" ej fångas med not eller nät. Såsom af det föregående synes är detta ej fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, ty i Malgomajsjön tages grålox eller insjölox (*Salmo eriox*) rätt mycket med nät. Denna laxform kallas på stället lax och når en betydande storlek. Emellertid är detta af föga betydelse, då i alla fall ett visst mått är föreslaget för de nät, hvarmed "laxartade" fiskar få fångas.

Vidare säges, att s.k. kilnot ej begagnas för fångst af sik. Vid Wolg-sjön t.ex. såg jag dock sik upptagas med sådan not. Redan förut har utredts att hvad man i denna Lappmark kallar "sill", oftast icke är något annat än sikyngel. Det vore derföre af stor vikt, att ett visst mått stadgas för kilnotarnes maskor liksom för kolknötarnes.

De för fångst af siklöja och "sill" föreslagna trångmaskiga notar och nät torde ej böra tillåtas för andra sjöar, än der siklöja verkligen finnes - här liksom i Lycksele Lappmark. Stor Löjdasjön var den enda der jag hade tillfälle att konstatera denna fisks förekomst.

Beträffande nät för fångst af sik torde här böra gälla detsamma som för Lycksele Lappmark.

Att ljustring efter lax i Ångermanelfven och Vindelselfven förbjudes är af stor vikt. Vid den förra torde detta fiske till en god del vara orsaken till, att han nu så ytterligt sällan öfverskrider lappmarksgränsen och vid den senare torde utan detta förbud snart nog förhållandet blifva detsamma.

1 skålpund	0,425 kg
1 lispund	8,5 kg
1 orts vikt	4,25 g

Bilaga

Iakttagelser öfver den minsta storleken på fisk, som stannar i not och nät med en viss maskstorlek

	Maskstolparnas storlek d.tum	Fiskens längd och största omkrets d.tum	d.tum
Ume elfven vid Åskilje <u>i not</u>	i kilen 0,5 på armarne 0,7 0,8 <u>sik</u>	4,4	2 2,2
Ume elfven vid Stensele <u>i not</u>	i kilen 0,4 på armarne 0,6 0,8 1,4 <u>sik</u>	4,5	2
Stor Uman vid Luspholm <u>i not</u>	i kilen 0,8 <u>harr</u>	6,9	3,1

Anm.: Ett stort stim af likstora harrar voro inne i kilen; ungefär hälften trängde sig ut, då denne kom i vattenbrynet.

sik 7,1 3,3

Stor Uman vid Gaskelougt <u>i not</u>	i kilen 0,3 0,4 <u>sik</u>	6,8	3,3
--	----------------------------	-----	-----

Anm.: Mindre hade följt med men dessa voro de minsta, som omringats med noten.

Stor Uman vid Ankarsund <u>i not</u>	i kilen 0,3 - 0,5 <u>"asp"</u>	7	3,5
---	--------------------------------	---	-----

Sist gjorda anmärkning gäller äfven här.

Stor Uman vid Ankarsund <u>på nät</u>	1,2	<u>röding</u> 10,5	4,9
		<u>börting</u> 9,2	4,9
	1,4	<u>röding</u> 14,8	6,9

Anm.: På sistnämnda nät skulle äfven något mindre fisk kunnat stanna.

Geauta sjön <u>i kolknot</u>	1	<u>börting</u> 10,2	4,5
---------------------------------	---	---------------------	-----

Lajsansjöarne <u>i not</u>	i kilen 0,6 0,7 <u>börting</u>	5,7	2,8
-------------------------------	--------------------------------	-----	-----

Anm.: Denne hade trängt sig fast till ryggfenan.

Wolgsjön <u>i not</u>	i kilen 0,4 och något derunder	"sill" (sikyngel)	3,3 3,4	1,4 1,5
-----------------------	-----------------------------------	----------------------	---------	---------

Anm.: Stora massor af denna storlek togos upp.

Stor Löjdasjön <u>i not</u>	i kilen 0,2 0,3 <u>siklöja</u>	2,6	1,1
--------------------------------	--------------------------------	-----	-----

Anm.: Äfven dessa i stora massor

Stor Löjdasjön <u>på nät</u>	1,4	<u>sik</u> 10,8	5,7
---------------------------------	-----	-----------------	-----

Såsom naturligt är, synes det sålunda, att fiskens största omkrets blott behöfver vara något litet större än maskornas omkrets, för att han i dem skall fastna; detta åtminstone hvad ofvan anförda fiskarter beträffar.

Tabell A. Ungefärliga tiden för de här behandlade sjöarnes och vattendragens isbeläggning och islösning.

	Umeelfven vid Kattisa- van	vid Stensele vid Fors- mark	Badstutträsk	Skirträsk	vid Lusp- och Lusp- holmen	Stor-Uman vid Gaske- loug	vid Ankar- sund	Gratian- sjön	Gardeck- sjön
År stundom isfri de sista dagarne af November; ej alltid körbar under julen; fryser ofta till men blir åter några gångar isfri, innan hon blir riktigt fast.	Slutet af November eller bör- jan af December.	Slutet af Oktober.	December.	Vanligen början af November.	Kan vissa år köras före slu- tet af November, andra först straxt före jul.	Ungefär som vid Gaske- loug.	I November ett och an- nat år isfri till slutet af denna månad.		

?	?	Början af Juni.	Början af Juli.	Slutet af Maj eller början af Juni.	Vanligen en vecka inne i Juni; vissa år i slu- tet af Maj; 1867 låg isen här på till 24 Juni.	Ungefär som vid Gaske- loug; ofta kan man här köra öfver sjön den 18 Maj.	Början af Juni, någon gång slutet af Maj.	?
---	---	--------------------	--------------------	--	--	---	--	---

Blir
isfri

Tabellerna A och B är tagna ur F. Trybom: Fisket i Ume Lappmarker. Nordisk Aarsskrift. Årg. 1, 1883.
Red:s anm.

Tabell A forts.). Ungefärliga tiden för de här behandlade sjöarnes och vattendragens isbeläggning och islösning.

Ajaur	Geautasjön	Lajsan-sjöarne	Skarfsjön	Wolgsjön	Malgomaj-sjön	Angerman-elfven vid Asele	Stor-Lögda-sjön	Stor-vindeln
Början eller medlet af Isbelägg- November. ges	Vanligen i början af November; 1878 rodde man dock öfver sjön hela denna månad ut.	Stor-Laj-san i slutet; Lill-Laj-san i början af November.	?	Början af November.	December (före jul); har dock varit öppen in-ne i Janu-ari.	Slutet af Oktober eller bör-jan af November.	Vanligen i slutet af November; man har dock kunnat draga not 3 dagar före jul	?
Slutet af Maj eller början af Juni.	Början af Juni eller slutet af Maj.	Stor-Laj-san i första hälften af Juni; Lill-Lajsan i slutet af Maj, alltid en vecka tidigare än den förra.	Vanligen en vecka inne i Juni.	Medlet eller slutet af Maj eller början af Juni.	Vanligen en eller 2 veckor inne i Ju-ni, sällan i slutet af Maj; vissa år har man ej kunnat ro sjön före d. 24 Juni.	Medlet af Maj.	De sista dagarne af Maj.	?
Blir isfri								

Tabell B. Fiskarternas förekomst i de här förut omnämnda sjöar och strömmar inom Ume-lappmarker.
 Obs. Siffran 1 betyder, att fisken förekommer allmänt eller är föremål för åtminstone något så när indräktigt fiske; 2, att han förekommer temligen allmänt; 3, temligen sparsamt; 4, fåtaligt; ? betyder, att fiskens förekomst är oviss.

	Umeelfven					Stor-Uman				
	vid Kattis- savan	från Juktq- ån till	Stor-Uman	vid Fors- mark	Badstu- träsk	Skir- träsk	vid Luspen och lusp- holmen	vid Gasker- loug	vid Ankar- sund	Gratjan- sjön
Aborre (<i>Perca fluviatilis</i> L.)	2	2	3	1	1	3	2	2	3	3
Gers (<i>Acerina cernua</i> L.)	?		3							
Stensimpa (<i>Cottus gobio</i> L.)	?	3								
Lake (<i>Lota vulgaris</i> Cuv.)	3	3	4	2	2	2	1	1	2	
Lax (<i>Salmo salar</i> L.)										
Laxöring eller forell (<i>Salmo trutta</i> L.)	1	1	2	2	2	2	2	2 el. 3	2	1
Röding (<i>S. alpinus</i> L.)			3			3	1	1	2	1
a) Sik (<i>Coregonus wartmanni</i> Bl.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Siklöja (<i>C. albus</i> L.)				?	?					
Harr (<i>Thymallus vulgaris</i> L.)	2	1	2	2	?	1	2	2	2	
Gädda (<i>Esoc lucius</i> L.)	2	2	3	1	1	2	1	1	3	
Mört (<i>Leuciscus rutilus</i> L.)	4	4		2	2	?	1	1		
d) Stäm (<i>L. grislagine</i> L.)	?(4)	2 e)		?	(2el.3)					
Id (<i>L. idus</i> L.)	4			3						
Elritsa (<i>Phoxinus phoxinus</i> L.)	1	1	?	1	?	1	2 el. 3	2 el. 3		
Braxen (<i>Abramis brama</i> L.)										
d) Löja (<i>Aspius aspius</i> L.)	?			?	?					
f) Al (<i>Muraena anguilla</i> L.)										
Linål (<i>Petromyzon</i> sp.)										

Ann.: Se sid. 42.

Tabell B forts.) Fiskarternas förekomst i de här förut omnämnda sjöar och strömmar inom Ume-lappmarker.

	Ajaur	Geauta- sjön	Lajsan- sjöarna	Skarf- sjön	Wolgsjön	Malgomaj- sjön	Ångerman- elfven vid Åsele	Stor-Lögda- sjön	Stor Vin- deln
Aborre (<i>Perca fluviatilis</i> L.)				1	2	2	1	2	1
Gers (<i>Acerina cernua</i> L.)								4	
Stensimpa (<i>Cottus gobio</i> L.)				2	3	1	3	2	2
Lake (<i>Lota vulgaris</i> Cuv.)					1		2	?	
Lax (<i>Salmo salar</i> L.)				3	2	1	4	3	2
Laxöring eller forell (<i>Salmo trutta</i> L.)			1	1	1	1			
Röding (<i>S. alpinus</i> L.)	1	1	1		?	1	2 el. 3	1	1
a) Sik (<i>Coregonus wartmanni</i> Bl.)					1	1	1	1	? b)
Siklöja (<i>C. albula</i> L.)								3	2 c)
Harr (<i>Thymallus vulgaris</i> L.)				1 el. 2	1	1	1	2	1
Gädda (<i>Esoc lucius</i> L.)				1	1	2	1	2	1
Mört (<i>Leuciscus rutilus</i> L.)				2	2	3	1	2	1
d) Stäm (<i>L. grislagine</i> L.)				3	2	3	2	?(3)	?
Id (<i>L. idus</i> L.)				?	1	2	?(3)	3	3
Elritsa (<i>Phoxinus phya</i> L.)						4	3	2	1
Braxen (<i>Abramis brama</i> L.)							1		
d) Löja (<i>Aspius alburnus</i> L.)							?	?	?
f) Ål (<i>Muraena anguilla</i> L.)					?	4	?		
Linål (<i>Petromyzon</i> sp.)							2	?	

Då jag till icke ringa del uppställt dessa siffror blott på grund af hvad jag af den fiskande befolkningen kunde utröna, tåla de möjligen i ett och annat afseende en jemkning.

- a) För enkelhetens skull har jag här upptagit de olika sikformerna under ett namn, namnet på den form som alltid var allmännast.
- b) I Stor-vindeln fångar man i massa s.k. blajock, vanligen en 130 mm lång, och om hvilken, då jag ej såg den, jag ej vet, huruvida dermed menas sikyngel eller siklöja.
- c) Harren är ej så talrik i sjelfva Stor-vindeln men väl i strömmarne, som med den stå i förbindelse.
- d) Stämnen och löjan förvexlas här ofta (jemför texten!)
- e) Jag såg här verklig stäm uppfiskas.
- f) Jemför texten!

	Umeelfven		Stora Badstuträsk	Skirträsk
	vid Kattisavan	från Jukta-åns inflöde till Stor-Uman	vid Forsmark	
Aborre	Slutet af Maj och början av Juni	Så fort isen gått bort	? Juni	?
Lake	Kyndelsmessa (början af Feb- ruari)	Februari	?	?
Grålox, laxöring eller forell ("börting" och "stenbit")	Weckan efter Mikaeli dag	Medlet och slut- tet af Oktoberä)	? Början af Oktober	?
Röding		Weckan kring Mikaeli (bör- jan af Oktober)		
Sik	Kring Helga- messa (början af November)	Slutet af Novem- ber) och början af December	Början af November	December
Asp (se texten)				
Siklöja				Den fisk som här går under namnet siklöja uppgifves leka i slutet af Juni
Harr	Så fort isen gått bort	Början och med- let af Juni	? Juni	?
Gädda	Så fort isen gått bort	När vårfloden nått sin höjd	? Straxt efter islossningen	(Här äfven under isen)
Mört	Då björken börjar blifwa grön	Samtidigt med harren	? Juni	?
Id	?		?	
Elritsa	På våren	I Maj före vårfloden	? ?	

Ann.: De fiskarter, om hvilkas lektid intet eller blott owisst är känt, äro här ej upptagna.

a) Siken börjar leka nedåt elfwen men börtingen twärtom; uppgiften från Luschen och Lusholm gäller börtingens lekplatser wid Umeelfvens utlopp ur Stor Uman

	Stor-Uman		Gratiansjön	Gardecksjön	Ajaar	Geantasjön
	vid Luspen och Luspholm	vid Gaskelougt vid Ankarsrum				
Aborre	Börjar så fort isen gått bort (håller på ungefär 3 veckor).	Som i Stor-Uman	?			
Lake	?	Kring Kyndelsmessa	?			
Grålox, laxöring eller forell ("börting" och "stenbit")	Början af Oktober; för 20 år sedan skall den lekt i slutet af September	Fångas ej här lektiden	I forsarne ofwanför o. nedanför sjön sista hälften af Oktober	?	Slutet af Oktober	Sista dagarne af September o. första hälften af Oktober (8 å 14 dagar efter rödingen)
Röding	Leker ej här	"Ljusrödingen" skall börja kring Mikaeli och hålla på 1 1/2 å 2 veckor. "Swartrödingen" slutet av November till och med början af Januari (se text).	I östra ändan Weckan kring av sjön fånga-Mikaeli c)	?	14 dagar före Mikaeli (sista hälften af September	Sista hälften af September (har slutat leken till Mikaeli)
Sik	Från medlet af November ända in i Januari; senast i den s.k. Luspsjön (skall leka i 2 lekar)	Slutet af November till Trettonde dagen (6/1)	Ingen siklek här (ringb)	?	I östra delen af sjön slutet af Oktober	
Asp (se texten)	Ingen lek här men för 15 å 20 år sedan ska "asp" i Gilleloukten hafva fångats lekan de kring Kyndelsmessa	Man anser att den här leker mellan Andersmessa och Jul			Januari samt något i December	

Siklöja

Stor Uman

vid Luspen och Luspholm vid Gaskelougt vid Ankarstrum Gratiansjön Gardecksjön Ajaur Geantasjön

Harr	Så fort isen gått bort	Så fort isen gått bort	Första hälften af Juni
Gädda	Än under isen än straxt efter dess bortgång	När sjön börjar bli öppen h.ö.d.	Straxt före och efter islossningen

Mört

Id

Elritsa

? ? ?

	Lajsansjöarne	Skarfsjön	Wolgsjön	Malgomajsjön	Ångermanelf vid Åsele	Stor Löjda-sjön
Aborre		?	Börjar så fort sjön blifvit isfri och håller på rätt länge	Börjar redan medan isen delvis ligger kvar	Börjar med islossningen	Börjar då sjön "rifwer" och håller på 14 dagar
Lake		Man anser att den här leker i sista hälften af Februari (senare än i Stor-Uman)	Från Kyndels-messa till Mattsmessa, således under Februari	Som i Wolgsjön	Slutet af Februari	?
Grålox, laxöring eller forell ("börting" och "stenbit")	Börjar straxt efter Mikaeli-dag och håller på till Helga-messa	?	Har rinnande rom Mikaeli-tiden	Den man här kallar lax (se text) går upp för bäckarna i sista hälften af Augusti och är på återväg från lekplatserna veckan före Mikaeli	?	?
Röding	Bästa leken kring och straxt efter medlet af September; håller på i 14 dagar, leker ojemt så att när han slutar på ett grund börjar han på ett annat		?	Mikaelitiden och straxt derefter		

Tabell C forts.) Fiskarternas lektider i de af mig sommaren 1879 undersökta sjöar och elfvar i Westerbottens Lappmarker

	Lajsansjöarne	Skarfsjön	Wolgsjön	Malgomajsjön	Ångermanelf vid Åsele	Stor-Löjda- sjön
Sik			Från Helga ^f) till Anders- messa, således under November	Öfwerst i sjön i början nederst i slus- tet af Novem- ber	Medlet af Okto ^f) ber (förr bör- jan af denna månad)	Den mindre i medlet af Okto- ber den större i början af November
Asp (se texten)			?	?		
Siklöja						Man tror att den leker i slutet af Januari, man fiskar den ej senare än vid Andersmessa och då har den ännu ej rinnande rom
Harr	Straxt efter isens bort- gång	Så fort det börjar bli is- fritt h.o.d. inwid land	Under det is- lossningen på- går	Straxt efter islossningen		?
Gädda	Ofta under isen	Ibland under, ibland öfwer isen, sällan hinnes sjön blifwa isfri till leken	Före, under och straxt ef- ter isloss- ningen	Mest straxt ef- ter islossning- en		Ej före men omedel- bart efter isloss- ningen
Mört	? g)	Så fort isen gått bort	Smårörten le- ker Midsommar- veckan	Början och med- let af Juni		Midsommaren eller straxt förut
Id	?	Samtidigt med mörten	?	?	Straxt före, om- kring eller ef- ter Midsommar	
Elritsa	?	På våren	?	?	Tidigt på våren	?

- Ann.: b) Vid Slussfors längst upp wid Stor Uman leker siken mellan Andersmessa och Jul.
- c) I de närbelägna sjöarna Björkwattnet och Areträsk uppgifwes rödingen leka i November.
- d) I den straxt intill belägna Westansjön leker rödingen i början af September.
- e) I den ej synnerligen långt aflägsna Grundsjön leker mörten straxt efter islossningen.
- f) Ju längre nedåt Ångermanelfwen, desto förr leker siken, skilnaden mellan hwarje del är ett par dagar.
I Wolgsjön skall "sillen" d.v.s. småsiken leka i Oktober (om den minsta storlek, wid hwilken siken här är lekfärdig, se texten).
- g) I Lidsjön närmaste sjö öfwer Malgomaj, skall rödingen leka i början af September och t.o.m. i slutet af Augusti.